

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความเป็นมาของความลับทางการค้า

กฎหมายความลับทางการค้าเป็นหลักกฎหมายที่มีการพัฒนามาตั้งแต่สมัยโรมัน¹ ในช่วงที่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างนายกับทาส ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ทาสและผู้ที่เป็นคู่แข่งทางการค้าของนายทาสกระทำการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่กิจการค้าขายของนายทาส เช่น การที่ทาสอาจถูกคู่แข่งทางการค้าของนายทาสล่อลวง (Induce) ให้เป็นข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้าของนายทาสซึ่งนับว่าการกระทำอันไม่เป็นธรรมในทางการค้า กฎหมายความลับทางการค้านี้จึงมีพัฒนาการควบคู่มาในหลักกฎหมายการแข่งขันทางการค้า (competition law)² ซึ่งมีพัฒนาการแพร่หลายต่างหาก ต่อมาในทวีปยุโรปรวมทั้งในประเทศอังกฤษที่การคุ้มครองความลับทางการค้านี้ วางอยู่บนหลักการละเมิดความไว้วางใจ (breach of confidence) ซึ่งอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่เป็นเจ้าของความลับทางการค้าที่เป็นผู้เปิดเผยข้อมูลอันเป็นความลับให้แก่ผู้รับการเปิดเผย อันเป็นพื้นฐานอันก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ในอันที่ผู้รับการเปิดเผย มีหน้าที่ที่จะไม่นำข้อมูลนั้นไปใช้หรือเปิดเผยต่อไป โดยไม่มีสิทธิหรือไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของความลับทางการค้านั้น

ต่อมาเมื่อการปฏิบัติอุตสาหกรรมเริ่มต้นในทวีปยุโรป ช่วงศตวรรษที่ 17 เป็นต้นมาส่งผลให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรม อันเป็นภาคการผลิตแบบดั้งเดิมของโลกเข้าสู่แรงงานในภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมมาทำงานให้แก่เจ้าของกิจการและผู้ประกอบการนั้นๆ โดยให้รับค่าตอบแทนซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะลูกจ้างกับนายจ้าง ทั้งนี้เนื่องจากกิจการ

¹ สอนชัย สิริราชกุล, การคุ้มครองความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับความลับทางการค้าของนายจ้าง, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543

² พีรพล ศรีสิงห์, การให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าในประเทศไทย, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536, น.1-3

เป็นการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม การผลิตที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ก็จำเป็นอยู่เองที่เจ้าของกิจการจะต้องมีคนมาช่วยเหลือหรือทำงานให้ เพราะจะทำคนเดียวหรือใช้แต่แรงงานในครอบครัวต่อไปไม่ได้อีกแล้วในการนี้จึงก่อให้เกิดความจำเป็นที่นายจ้างจะต้องเปิดเผยหรือยินยอมให้ลูกจ้างของตนได้รับรู้ข้อมูลหรือรู้ข้อมูลบางอย่างของตน ซึ่งในสายตาของนายจ้างแล้ว เป็นข้อมูลที่มีคุณค่าในเชิงการค้า และไม่อยากให้ถูกเปิดเผยหรือใช้ข้อมูลโดยไม่เป็นประโยชน์ต่อนายจ้างเอง ทั้งนายจ้างเองก็ตั้งใจจะสงวนรักษาไว้เป็นความลับในทางการค้าของตนเพื่อประโยชน์ในเชิงได้เปรียบในการแข่งขันทางการค้าเหนือคู่แข่งในธุรกิจเกี่ยวกับตน เหตุนี้ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างจึงดำเนินไปภายใต้หลักความไว้วางใจ (law of confidence) ที่ไม่จำเป็นต้องตกลงกันเป็นสัญญาหรือลายลักษณ์อักษร

2.2 แนวคิดพื้นฐานในการให้ความคุ้มครองความลับทางการค้า

2.2.1 หลักการล่วงละเมิดความไว้วางใจ

การพิจารณาลักษณะของข้อมูลที่เป็นความลับซึ่งจะได้รับความคุ้มครองนั้นพิจารณาจากคดีที่ขึ้นสู่ศาล และคำพิพากษาของศาลเป็นคดีๆ ไป ซึ่งข้อมูลที่ได้รับคุ้มครองโดยถือว่าเป็น Confidential Information หรือ Undisclosed Information ที่ยอมรับกันในอังกฤษนี้แล้วจากศึกษา พบว่าหลักกฎหมายที่ใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับข้อมูลลับนี้ (source of Jurisdiction) จะมีที่มาหลายทางด้วยกัน โดยหลักกฎหมายที่ศาลใช้เป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาคดีละเมิดต่อความลับทางการค้านั้นยังเป็นเรื่องที่ยังขัดแย้งกันอยู่ และยังหาความแน่นอนไม่ได้ในช่วงเวลาที่ผ่านมา บางศาลเลือกใช้หลักสัญญา (contract) หรือหลักความยุติธรรม (equity) หรือหลักทรัพย์สิน (property) เป็นแนวทางในการพิจารณาพิพากษาคดีให้โจทก์ได้รับการเยียวยา (remedies) ในบางคดีศาลอาจใช้หลักกฎหมายทั้งสามอย่างข้างต้นเป็นหลักในการตัดสินการกระทำความผิดของจำเลยนั้นทั้งหมดก็ได้ เช่น คดีระหว่างบริษัท Alperston Rubber Co. v. Manning ((1917) 86 Lj Ch. 377) ผู้พิพากษาปีเตอร์สัน (Peterson) กล่าวถึงการกระทำของจำเลย ว่าเป็น “การละเมิดต่อความไว้วางใจ หรือความลับและ.....ละเมิดต่อข้อตกลงโดยปริยายในสัญญาจ้างแรงงาน ซึ่งลูกจ้างต้องปฏิบัติตามหลักแห่งความซื่อสัตย์” “ในคดีระหว่าง Prince Albert v. Strange ศาลเห็นว่า ในประเด็นแรกจำเลยต้องรับผิดชอบตามหลักทรัพย์สิน และในประเด็นที่สองจำเลยต้องรับผิดชอบตามหลักสัญญา เพราะจำเลยละเมิดต่อข้อตกลงแห่งความไว้วางใจ ละเมิดต่อความไว้วางใจ และผิดสัญญา”

ในการศึกษาหลักกฎหมายของอังกฤษนั้น การที่จะกำหนดให้รู้ว่าศาลใช้หลักกฎหมายใดเป็นแนวทางในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้น ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมากเพราะหลักกฎหมายจะเป็นแนวทางให้รู้ว่าโจทก์จะได้รับการเยียวยาอย่างไรบ้าง ดังนั้นในกรณีที่ศาลจะให้โจทก์ได้รับการเยียวยาตามหลักสัญญา ศาลจะให้โจทก์ได้รับค่าเสียหายและให้จำเลยกระทำการหรือละเว้นกระทำการ ในกรณีที่ศาลให้โจทก์ได้รับการเยียวยาตามหลักความยุติธรรมศาลจะให้จำเลยละเว้นกระทำการหรือให้โจทก์ได้รับค่าเสียหายแทนการให้จำเลยละเว้นกระทำการหรือให้โจทก์ได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อสูญเสียประโยชน์ และประการสุดท้าย ในกรณีที่ศาลพิจารณาพิพากษาคดีโดยหลักทรัพย์สิน การเยียวยาที่ศาลจะให้แก่โจทก์ คือ การให้จำเลยละเว้นการกระทำ และให้โจทก์ได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้นๆ

อย่างไรก็ตาม มีหลายกรณีที่ศาลซึ่งพิจารณาพิพากษาคดีมิได้ให้ความสำคัญแก่ความสัมพันธ์ระหว่างหลักกฎหมายกับการเยียวยาที่โจทก์จะได้รับเลย เช่น ในคดีระหว่าง Nichrothem Electrical Co. Ltd. V. Percy ((1956) RPC 272) ในศาลชั้นต้น ผู้พิพากษา Harman ให้โจทก์ได้รับค่าเสียหายตามหลักความยุติธรรมอย่างเดียว แต่ศาลอุทธรณ์กลับไปใช้หลักสัญญาโดยพิพากษาให้จำเลยต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามสัญญา ในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดจำนวนค่าเสียหาย หรือการจำกัดการเยียวยา หลักกฎหมายมีบทบาทมากนัก ทั้งนี้ เพราะศาลมักจะใช้หลักกฎหมายหลักหนึ่งหลักใดสลับกันไปมาอยู่เสมอตามรูปแห่งคดี โดยในคดี Nichrothem ดังกล่าว ศาลอุทธรณ์ไม่เต็มใจจะให้ค่าเสียหายตามหลักความยุติธรรม ศาลจึงตัดสินให้จำเลยรับผิดชอบตามหลักสัญญา และถือเอาว่าเสียหายที่ให้แก่โจทก์ตามหลักกฎหมายนี้มีเพียงพอแล้ว ส่วนในคดีอื่นๆ ศาลได้นำเอาพฤติการณ์ของจำเลยมาเป็นข้อมูล ให้จำเลยรับผิดชอบทั้งตามหลักสัญญา และหลักความยุติธรรมประกอบด้วย ซึ่งเป็นผลให้มีการพิพากษาให้จำเลยต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์และละเว้นกระทำการอีกด้วย

2.2.2 การถือความเป็นสิทธิในทรัพย์สิน

สำหรับปัญหาว่าความลับทางการค้าเป็นทรัพย์สินหรือไม่ พบว่าความเห็นของนักนิติศาสตร์และผู้พิพากษาส่วนใหญ่แล้ว เห็นว่าเป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่งที่สัมผัสไม่ได้ เช่นเดียวกับทรัพย์สินทางปัญญา คือ เป็น Intangible Property มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่ค่อยจะเห็นด้วย อีกทั้งในกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและวิธีพิจารณาความอาญาของสหรัฐอเมริกาของรัฐต่างๆ ก็ได้ให้ความสำคัญแก่กรณีนี้มาก โดยถือว่า การเป็น

ทรัพย์สินจะเป็นหลักพื้นฐานสำหรับใช้ในการพิจารณาปกป้องความลับทางการค้า และเป็นพื้นฐานในการกำหนดค่าเสียหายและมาตรการเยียวยาอีกด้วย

ในเรื่องดังกล่าวนี้ ศาลแคลิฟอร์เนียเคยกล่าวว่า ความลับทางการค้าธุรกิจและข้อมูลลับ เป็นทรัพย์สินของนายจ้าง ไม่สามารถถูกใช้โดยลูกจ้างสำหรับเพื่อจุดประสงค์ส่วนตัวของเขา ศาล New York กล่าวว่า ความลับทางการค้าเป็นทรัพย์สินและการสงวนรักษาไว้เป็นสิ่งสำคัญที่แสดงต่อศาลเพื่อป้องกันการเปิดเผยโดยไม่ได้รับอนุญาต นอกจากนี้ในบรรดากฎหมายอาญาของมลรัฐ (penal code of state law) ต่างๆ ของสหรัฐอเมริกา ก็ยังบัญญัติว่า ความลับทางการค้าเป็นทรัพย์สินด้วย เช่น ประมวลกฎหมายอาญาของรัฐ New York

ตัวอย่างหนึ่ง ในการพิจารณาการคุ้มครองความลับทางการค้าระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างด้วยสัญญาห้ามใช้หรือเปิดเผยข้อมูล ซึ่งลักษณะของการที่บุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลลับอยู่ จะคุ้มครองหรือขอรับความคุ้มครองข้อมูลของตนเองได้ 2 ทาง คือ

- 1) โดยอาศัยหลักกฎหมายความความลับทางการค้า
- 2) โดยอาศัยสัญญาที่นายจ้างจัดให้ลูกจ้างทำข้อตกลงกับตน ในขณะที่เริ่มทำงาน หรือในเวลาภายหลังต่อมา

ในวิธีที่จะได้รับความคุ้มครองทั้งสองแบบนี้ จะเป็นที่ยอมรับกันในหมู่ผู้ประกอบการทั้งหลายว่า การให้ลูกจ้างทำสัญญาผูกพันตนไว้เป็นวิธีที่ดีกว่าและเป็นที่ยอมรับกันมากที่สุด เคยมีการสำรวจในประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อปี 1965 จากจำนวนบริษัทที่ได้รับการสำรวจจำนวน 86 แห่ง มีถึง 83 แห่ง ที่ได้เลือกใช้การทำสัญญาในการคุ้มครองสิทธิบัตรและความลับทางการค้า โดยในจำนวน 83 แห่งนี้ มี 25 แห่ง ที่กำหนดให้พนักงานลูกจ้างทุกตำแหน่งต้องทำสัญญาที่มีข้อตกลงเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิบัตรและความลับทางการค้าของนายจ้างส่วนอีก 58 แห่ง กำหนดให้แต่เฉพาะพนักงานลูกจ้างในตำแหน่งนักวิจัยและพัฒนา รวมทั้งช่างเทคนิคเท่านั้นที่ต้องทำสัญญา และอีก 22 แห่ง ที่ในจำนวนนี้กำหนดให้พนักงานขาย (salesman) บางคนต้องทำสัญญาโดยในจำนวนนี้เกือบทุกแห่ง กำหนดให้พนักงานขายทุกคนต้องทำตามสัญญาดังกล่าว

จากผลการศึกษาในประเทศอังกฤษได้มีการสำรวจเมื่อปี 1974 โดย British Institute of Management (Coleman, 1992: 38) พบว่า ข้อสัญญาที่สถานประกอบการมักนิยมทำ

ผูกมัดลูกจ้างของตน ก็คือ ข้อสัญญาห้ามเปิดเผยข้อมูลอันเป็นความลับ (non – disclose clauses) ที่ลูกจ้างได้ไปในขณะที่ทำงานกับนายจ้าง โดยคิดเป็นร้อยละ 83 ปรากฏในสัญญาที่ลูกจ้างมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับสูง (directs) ร้อยละ 79 ปรากฏในสัญญาที่ลูกจ้างมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าในฝ่ายงานต่างๆ (heads of major function) ร้อยละ 73 ปรากฏในสัญญาที่ลูกจ้างมีตำแหน่งเป็นพนักงานในระดับอาวุโส (senior management) ร้อยละ 61 ปรากฏในสัญญาที่ลูกจ้างมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับกลางและระดับล่าง (middle and junior management) ร้อยละ 62 ปรากฏในสัญญาที่ลูกจ้างมีตำแหน่งเป็นพนักงานขาย (sales staff) และร้อยละ 71 ปรากฏในสัญญาที่ลูกจ้างมีตำแหน่งเป็นช่างเทคนิคหรือผู้เชี่ยวชาญ (technical and specialist employees)

จากการสำรวจข้างต้น จะเห็นได้ว่า ประเภทของลูกจ้างที่ต้องทำสัญญาจำกัดการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลอันเป็นความลับของนายจ้างนั้น สอดคล้องกับการที่ได้จัดแบ่งประเภทของข้อมูลอันเป็นความลับ นั่นคือ ลูกจ้างที่เป็นนักวิจัยและพัฒนาหรือช่างเทคนิคเกี่ยวข้องกับข้อมูลประเภทที่ใช้ในการผลิตหรืออุตสาหกรรม ส่วนพนักงานขายก็เกี่ยวข้องกับข้อมูลประเภทที่เป็นข้อมูลทางธุรกิจ แต่อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่า จะมีเพียงแต่ลูกจ้างเหล่านี้เท่านั้นที่เป็นความเสี่ยงของนายจ้างที่อาจเปิดเผยหรือใช้ข้อมูลอันเป็นความลับไม่ว่าในระหว่างหรือสิ้นสุดสัญญาจ้างแล้ว

ทั้งนี้เพราะขึ้นอยู่กับลักษณะและสภาพการจ้าง หรือการทำงานของลูกจ้างในแต่ละตำแหน่งเป็นกรณีๆ ไปด้วย ว่าลูกจ้างผู้ใดในตำแหน่งใดที่ได้เข้าถึงหรือเกี่ยวข้องกับข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้าของนายจ้าง ทั้งนี้ไม่ว่าจะ โดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม ในฐานะที่เป็นผู้ประกอบการ เป็นนายจ้างซึ่งเป็นเจ้าของหรือมีข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้าอยู่ในความครอบครองและได้ใช้ประโยชน์สำหรับกิจการนั้นๆ อยู่ และโดยหลักแล้วยังไม่ได้จำเป็นที่นายจ้างจะต้องยอมให้ลูกจ้างบางตำแหน่งบางคนได้รับรู้ หรือเกี่ยวข้องกับข้อมูลอันเป็นความลับของนายจ้างตลอดระยะเวลาแห่งการจ้างงานกันนั้น ซึ่งขณะที่ลูกจ้างทำงานให้แก่ นายจ้างอยู่นั้น ก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ นายจ้างด้วย แต่เมื่อใดก็ตามที่ลูกจ้างผู้นั้นกำลังจะออกจากงานที่ทำอยู่นั้นไปไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตาม ผลที่ตามมาและย่อมสร้างความกังวลใจให้แก่ นายจ้าง ในกรณีนี้ ก็คือ เขาจะอย่างไรกับข้อมูลอันเป็นความลับที่จะติดตัวลูกจ้างนั้น ไปสู่ภายนอก เพราะลูกจ้างจะไปประกอบธุรกิจหรืออาชีพของตนเองในฐานะเป็นเจ้าของกิจการเอง หรือมิฉะนั้นก็อาจไปเป็นลูกจ้างของสถานประกอบการแห่งอื่น ทั้งสองกรณีนี้จะไม่เป็นภัยอันใดแก่นายจ้าง หาก

ว่าธุรกิจอาชีพที่ลูกจ้างจะไปทำนั้นเอง หรือสถานประกอบการแห่งใหม่ที่ลูกจ้างจะไป
ร่วมนั้น ไม่ใช่ธุรกิจหรืออาชีพที่มีลักษณะเป็นคู่แข่งกับธุรกิจของนายจ้างและข้อมูลที่ติด
ตัวลูกจ้างไปนั้น ไม่เป็นประโยชน์สำหรับธุรกิจอาชีพ หรือนายจ้างใหม่ของลูกจ้างนั้น

อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ทำงานหรือทำธุรกิจอยู่ในด้านใดสาขาใดก็มักต้องทำงานหรือธุรกิจนั้น
ตลอดไปเท่าที่จะทำได้ เพราะอย่างน้อยก็ตรงกับใจที่เขาได้เลือกกรักที่จะทำธุรกิจหรือ
อาชีพนั้นๆ มาแต่ต้น ตรงกับความรู้ที่ได้เล่าเรียนศึกษามาจากสถานศึกษา และเป็น
ประโยชน์ในแง่ที่ได้สั่งสมประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญ ในอาชีพ หรือธุรกิจนั้นๆ
มาแล้วแต่เดิม เหตุนี้ความเสี่ยงกับความเสียหายจากการที่นายจ้างต้องได้รับจากการที่
ลูกจ้างจะนำเอาข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้าของเขาไปใช้หรือเปิดเผยไม่ว่าเพื่อ
ประโยชน์ของลูกจ้างนั้นเอง หรือเพื่อประโยชน์ของนายจ้างใหม่ก็ย่อมเกิดได้เสมอ
นอกจากนี้คดีพิพาทขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ไม่ว่าจะในประเทศสหรัฐอเมริกา
อังกฤษ ประเด็นพิพาทส่วนใหญ่้นั้นมาจากการพิพาทระหว่างคู่ความที่เคยเป็นลูกจ้างมา
ก่อนนั้นเอง โดยส่วนใหญ่ก็จะสอดคล้องกับผลการสำรวจข้างต้นว่า เป็นกรณีพิพาทที่มี
สัญญาจำกัดการแข่งขันที่ลูกจ้างทำไว้กับนายจ้างตั้งแต่เมื่อยังมีสัญญาจ้างกันอยู่นั้นเอง
ซึ่งสอดคล้องกับสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ในด้าน
ของสินค้าที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตที่นับว่ามีความก้าวหน้าและ
สลับซับซ้อนยิ่งขึ้น แม้ในด้านเทคโนโลยีการบริหารจัดการก็มีเทคนิควิธีการในการ
บริหารธุรกิจสมัยใหม่เกิดขึ้นแทบตลอดเวลา นำไปสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานจากบริษัท
หนึ่งไปยังบริษัทหนึ่งเพื่อแสวงหางานที่ดีกว่าหรือดีที่สุดในแง่ของลูกจ้าง ในด้านของ
นายจ้างก็เป็นการพยายามแสวงหาทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมากที่สุดเข้า
ร่วมในบริษัท รวมทั้งแนวความคิดที่ลูกจ้างต้องการจะเปลี่ยนสถานะจากลูกจ้างรับ
เงินเดือนมาเป็นเจ้าของธุรกิจเป็นนายของตนเอง เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่า
เหตุใดคดีพิพาทระหว่างลูกจ้างกับนายจ้างที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเป็นความลับทางการค้าจึง
มีมาก³

³ เลิศศิริ นันทวิสิทธิ์, การกระทำที่ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดในความลับทางการค้าตามพระราชบัญญัติความลับทาง
การค้า พ.ศ.2545, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2545

2.3 ความหมายของ “ความลับทางการค้า”

ความลับทางการค้า (Trade Secrets) หมายถึง ข้อสนเทศหรือข้อมูลที่ยังไม่เปิดเผย (Undisclosed Information) และมีคุณค่าในเชิงพาณิชย์ อาจเป็นความรู้เกี่ยวกับวิธีการผลิตสินค้าที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อย (Technical Know-how) เช่น สูตรลับเกี่ยวกับส่วนผสมของอาหาร หรือเครื่องคิด หรือวิธีการควบคุมคุณภาพ เป็นต้น หรืออาจเป็นข้อมูลหรือข้อสนเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจการค้า เช่น บัญชีรายชื่อลูกค้าชั้นดี ประวัติการชำระหนี้ของลูกค้า หรือ กลยุทธ์การส่งเสริมการขาย เป็นต้น⁴ โดยทั่วไปแล้วความลับทางการค้าต้องเป็นข้อมูลการค้า (Trade Information) ซึ่งยังไม่รู้จักกันโดยทั่วไป หรือยังเข้าถึงไม่ได้ในหมู่บุคคลซึ่งโดยปกติแล้ว ต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลดังกล่าว เช่น คู่แข่งทางการค้าที่เป็นผู้ผลิตสินค้าประเภทเดียวกัน เป็นต้น ทั้งนี้เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เนื่องจากการเป็นความลับและมีการใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อรักษาไว้เป็นความลับด้วย

คำว่า ความลับทางการค้า เป็นคำทางเทคนิคซึ่งจะต้องมีการให้คำนิยาม พระราชบัญญัติไว้ในคำนิยามความลับทางการค้าว่า คือ “ข้อมูลทางการค้าซึ่งถือเป็นความลับ เพราะข้อมูลทางการค้าไม่เป็นที่รับรู้หรือเข้าถึงได้โดยบุคคลทั่วไปซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อมูลนั้น และมีประโยชน์ในทางพาณิชย์เนื่องจากเป็นความลับและผู้ซึ่งควบคุมความลับทางการค้าได้ใช้มาตรการที่เหมาะสมในการรักษาความลับ”

การคุ้มครองความลับทางการค้า และรักษาความลับทางการค้าที่ได้บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้เป็นไปตามความตกลง TRIPS นอกจากนี้ใช้วิธีการต่างกันไปในการรับรองสิทธิความแตกต่างนี้ คือ ความตกลง TRIPS รับรองสิทธิในความลับทางการค้าเพื่อป้องกันมิให้ผู้อื่นกระทำการบางประการเกี่ยวกับข้อมูลนั้น เช่นเดียวกับกับสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในประเภทอื่นๆ ของทรัพย์สินทางปัญญาขณะที่พระราชบัญญัตินี้ให้สิทธิแก่ผู้ทรงสิทธิให้กระทำการได้โดยตนเอง

ข้อมูลการค้าก็มีคำนิยามเช่นเดียวกัน หมายถึง สิ่งที่สื่อความหมายให้รู้ข้อความเรื่องราว ข้อเท็จจริง หรือสิ่งใด ไม่ว่าจะสื่อความหมายนั้นจะผ่านวิธีการใดๆ และไม่ว่าจะจัดทำไว้ในรูปใดๆ และให้หมายความรวมถึงสูตร รูปแบบงานที่ได้รวบรวมหรือประกอบขึ้น โปรแกรม วิธีการเทคนิค หรือกรรมวิธีด้วย

จากคำนิยาม เจ้าของในความลับทางการค้า หมายถึง ผู้ค้นพบ คิดค้น รวบรวมหรือสร้างสรรค์ข้อมูลการค้าที่เป็นความลับทางการค้าโดยมิได้เป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าของผู้อื่น หรือผู้มี

⁴ ырรอง พวงราช, *ทรัพย์สินทางปัญญา : ความหมาย ขอบเขต ความเป็นมา และความสำคัญ* : บทบัณฑิตย, เล่ม 54 ตอน 1 มีนาคม 2541, น.28-29

สิทธิโดยชอบในผลการทดสอบหรือข้อมูลการค้าที่เป็นความลับทางการค้า และให้หมายความรวมถึงผู้รับ โอนสิทธิด้วย

คำว่า “ผู้ควบคุมความลับทางการค้า” คือ เจ้าของในความลับทางการค้าและให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครอง ควบคุม หรือดูแลรักษาความลับทางการค้าด้วย

สิทธิในความลับทางการค้าย่อมโอนให้แก่กันได้ ผู้โอนสิทธิทางการค้าอาจโอนสิทธิให้แก่ผู้อื่น โดยทำเป็นหนังสือ หรือโอนในทางมรดกแก่ทายาท⁵

ความลับทางการค้าอาจจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความลับทางการค้าด้านอุตสาหกรรมและความลับทางการค้าด้านพาณิชย์

ความลับทางการค้าด้านอุตสาหกรรมเป็นข้อมูลการค้าที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางเทคนิคของการผลิต เช่น ความลับในกระบวนการผลิต เคล็ดลับ ความลับที่เกี่ยวกับสูตรทางเคมี ข้อมูลผลการวิจัยในห้องปฏิบัติการ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้อาจเป็นข้อมูลที่ไม่อยู่ในเงื่อนไข หรือหลักเกณฑ์ที่จะขอความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตรได้หรืออาจเป็นข้อมูลที่สามารถยื่นขอความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตรได้ แต่ผู้เป็นเจ้าของมีความประสงค์จะรักษาความลับทางการค้าดังกล่าวไว้⁶

ความลับทางการค้าด้านพาณิชย์เป็นข้อมูลการค้าเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ ดังเช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าของลูกค้าที่จะจำหน่าย ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับราคาบัญชี รายชื่อประเภทลูกค้า เป็นต้น⁷

กรณีที่จะพิจารณาว่าข้อมูลทางการค้าใดมีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์หรือไม่ อาจพิจารณาจากลักษณะของข้อมูลทางการค้านั้นๆ ว่าเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการผลิตสินค้าออกจำหน่ายหรือเป็นข้อมูลที่ใกล้จะนำไปใช้ในเชิงธุรกิจในระยะเวลานี้ (Near Market หรือ Commercial Spin-Off) หรือไม่ หรืออาจเป็นข้อมูลการค้าที่ได้มีการใช้ผลิตสินค้าหรือใช้ในธุรกิจแล้วก็ได้ ทั้งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าข้อมูลการค้าใดจะพิจารณาว่ามีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เนื่องจากเป็นความลับนั้นก็คือ ข้อมูลการค้าที่ผู้เป็นเจ้าของ (หรือผู้ควบคุม) กำลังจะใช้หรือใช้แล้วนั่นเอง ส่วนตัวอย่างของมาตรการที่เหมาะสมในการเก็บรักษาความลับทางการค้า เช่น การเก็บเอกสารที่เป็นข้อมูลการค้าในตู้

⁵ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ.2545 มาตรา 5 ว.2

⁶ สันติ รัตนสุวรรณ. คำบรรยาย สาระสำคัญของพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545. ไฟล์ข้อความ <http://www.ipthailand.org/index.html>

⁷ อ้างแล้ว น.2

นิรภัย การตรวจตราลงทะเบียนหรือติดบัตรของบุคคลที่เข้าไปในสถานที่ที่การเก็บรักษาข้อมูล การทำสัญญาห้ามเปิดเผยความลับทางการค้า หรือการใส่รหัสผ่านในการใช้ข้อมูล เป็นต้น⁸

กฎหมายจะให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าด้วยวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการใช้ข้อมูลโดยไม่ชอบหรือล่วงรู้ข้อมูลโดยไม่มีสิทธิล่วงรู้ได้ อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้เป็นเจ้าของความลับ เพราะฉะนั้น ตราบท่าที่ยังเป็นความลับอยู่ ความลับทางการค้าก็ยังไม่หมดสิ้นไป และเมื่อใดก็ตามที่กลายเป็นความรู้โดยทั่วไปหรือถูกเปิดเผย ความลับนั้น ก็จะหมดสิ้นไป⁹

ลักษณะของข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้านี้ แตกต่างกับลิขสิทธิ์ที่มุ่งถึงการให้ความคุ้มครองงานสร้างสรรค์ประเภทต่างๆ อันมีรูปร่างปรากฏออกมา เช่น งานวรรณกรรมศิลปกรรม ดนตรีกรรม เป็นต้น เพื่อมิให้มีการลอกเลียนด้วยการทำซ้ำหรือดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์นั้น แต่ถ้าหากว่าเนื้อหาของงานสร้างสรรค์นั้นมีสาระสำคัญของข้อมูลหรือรายละเอียดที่มีค่าทางเศรษฐกิจแก่ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลนั้น เจ้าของข้อมูลย่อมต้องการที่จะเก็บข้อมูลของตนไว้เป็นความลับส่วนตัวเพื่อใช้ในการแสวงหาประโยชน์แต่เพียงผู้เดียว เช่น บุคคลหนึ่งได้จัดข้อความต่างๆ ลงในบันทึกทางการค้าของตนอันถือว่าเป็นงานวรรณกรรม ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวกับรายละเอียดของลูกค้าอันเป็นความลับทางการค้า และเจ้าของประสงค์จะปกปิดไว้เพื่อให้ได้เปรียบเหนือกว่าคู่แข่งในทางการค้า เป็นต้น

การที่กฎหมายลิขสิทธิ์กำหนดให้ผู้มีลิขสิทธิ์มีสิทธิในการอนุญาตให้บุคคลอื่นกระทำการใดๆ แก่งานอันมีลิขสิทธิ์ ย่อมเป็นการให้ความคุ้มครองการเปิดเผยข้อมูลโดยปริยาย ในลักษณะของการห้ามลอกเลียนหรือแสดงงานอันประกอบด้วยข้อมูลต่อสาธารณชน (Cornish, 1989: 217)¹⁰ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลบางอย่างที่เกิดจากการค้นคิดและสร้างสรรค์ ซึ่งยังไม่เข้าลักษณะอันถึงขนาดที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาในแต่ละแขนง รวมทั้งในบางกรณีเจ้าของข้อมูลมิได้ทำการบันทึกรายละเอียดของข้อมูลไว้ในรูปแบบใดๆ ซึ่งเจ้าของต้องเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับในความจำของตนเท่านั้น ดังตัวอย่างเช่น ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลอันเกี่ยวกับรายละเอียดของลูกค้าไม่ได้เขียนข้อมูลเหล่านั้นลงในเอกสารใดๆ แต่ใช้การจดจำไว้ในการทรงจำของตน จึงไม่มีงานอันมีรูปร่างให้ปรากฏ โดยเข้าหลักเกณฑ์ของงานที่ได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ หรือในกรณีที่

⁸ อ้างแล้ว น.2

⁹ พีรพล ศรีสิงห์, การให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าในประเทศไทย, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536, 21

¹⁰ อ้างแล้ว น.15

บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้คิดค้นวิธีย้อมผ้าให้มีสีทนถาวรแต่การค้นคิดดังกล่าวมิใช่การประดิษฐ์ที่มีขั้นอันทำให้ไม่เข้าหลักเกณฑ์ของการประดิษฐ์อันสามารถขอรับสิทธิบัตร ได้ตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลอันเกี่ยวกับวิธีการย้อมผ้าดังกล่าวจึงจำเป็นต้องจดจำรายละเอียดของวิธีการดังกล่าวไว้ในสมองของตน ดังนั้น กรณีเช่นนี้จึงเป็นการเก็บข้อมูลซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ทางการอันถือว่าเป็นความลับทางการค้า (trade secret) ของแต่ละบุคคล

อย่างไรก็ตาม คุณค่าแห่งข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้านี้ย่อมขึ้นอยู่กับสถานะของการดำรงการเป็นความลับของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลนั้นหากว่าเมื่อใดที่ข้อมูลดังกล่าวไม่เป็นความลับอีกต่อไปโดยมีการเปิดเผยต่อสาธารณชนไม่ว่าด้วยสาเหตุใดๆ หรืออาจเนื่องมาจากมีบุคคลใดค้นคิดวิธีการใดอันมีรายละเอียด ซึ่งเหมือนหรือคล้ายคลึงกับที่ปรากฏในข้อมูลนั้น ข้อมูลดังกล่าวย่อมไม่เป็นความลับอีกต่อไปสถานะของการเป็นความลับทางการค้าจึงหมดสิ้นไปด้วย

2.4 ชื่อเรียกอื่น

นอกเหนือจากคำที่ใช้ในความหมายที่หมายถึง ข้อมูลที่เป็นความลับหรือไม่เปิดเผยทั่วไปที่ใช้ประโยชน์ในทางการพาณิชย์และอุตสาหกรรมที่ว่า Trade Secrets หรือความลับทางการค้าแล้ว ยังมีถ้อยคำอีก 2-3 คำ ที่ใช้กันอยู่ในความหมายดังกล่าว ได้แก่

2.4.1 Confidential Information

คำว่า Confidential นี้ Black's Law Dictionary ให้ความหมายว่า หมายถึงการมอบหมายให้ด้วยความไว้วางใจหรือการมอบหมายความลับไว้ให้บุคคลใด บุคคลหนึ่ง โดยตั้งใจจะให้บุคคลที่ได้รับมอบหมายนั้นเก็บรักษาไว้เป็นความลับ

ส่วนคำว่า Information นี้แปลได้ว่าเป็นข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมา

คำว่า Confidential Information จึงหมายถึงข้อมูลข่าวสารที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับมาจากอีกบุคคลหนึ่งโดยลักษณะที่ผู้มอบหมายหรือสื่อสารให้ทราบนั้น ต้องการให้บุคคลที่ได้รับนั้นเก็บรักษาไว้เป็นความลับหรือไม่เปิดเผยต่อไป

ลักษณะของ Confidential Information จึงหมายถึงข้อมูลต่างๆ ไป ที่ได้รับมอบหมายหรือถ่ายทอดให้แก่กันอย่างไร้ใจต่อกัน เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลทางราชการ และรวมทั้งความลับทางการค้า (Trade Secret) ด้วย ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในความหมายของคำว่า Confidential Information นี้ (Coleman 1992,1)

คำนี้ดูเหมือนจะสามารถใช้สับเปลี่ยนกันได้ (Interchangeable) กับคำว่า Trade Secret ดังในคำอธิบายของ W.R Cornish ก็ใช้คำว่า Confidential Information เป็นหัวข้อเรื่อง (Cornish 1996,263) ศาลยุติธรรมประเทศแคนาดา และอัฟริกาใต้ก็ใช้คำทั้งสองคำนี้สับเปลี่ยนกันอยู่ (Campbell 1996, 21,328)

2.4.2 Know-How

คำคำนี้ต่างเป็นที่ยอมรับกันว่า มีความหมายที่กำกวมว่าจะหมายถึงความลับทางการค้า หรือจะหมายถึงข้อมูลในส่วนที่เป็นความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของลูกจ้าง

ตามความเข้าใจธรรมดา คำว่า Know-How นี้คือ ข้อมูลที่ทำให้บุคคลหนึ่งทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้สำเร็จ หรือเป็นข้อมูลที่ทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งก่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นได้ (Feldman 1994, 8) ในขณะที่องค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก (World Intellectual Property Organization = WIPO) ได้นิยามว่า หมายถึงข้อมูลทางเทคนิค หรือความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ หรือ ทักษะซึ่งใช้ในการปฏิบัติโดยเฉพาะในทางอุตสาหกรรม (ศิริระ บุญภินันท์ 2533,19)

ในประเทศอินเดียก็มีความเห็นไม่แน่ใจว่า คำว่า Know-How นี้จะนับว่าเป็นข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้าหรือเป็นข้อมูลที่ประกอบไปด้วยสิ่งที่เป็นข้อมูลที่รู้กันทั่วไปในทางการค้า (Campbell 1996,113)

Francis Gurry (1984 อ้างถึงใน Campbell 1996,113) เห็นว่า คำว่า Know-How นี้เข้าใจได้ 2 ประการคือ

ประการแรก Know-How คือความลับทางการค้า ที่ประกอบด้วยข้อมูลความรู้ทางเทคนิค อุตสาหกรรมที่ยังไม่เป็นที่เปิดเผยต่อสาธารณชนและโดยเหตุนี้จึงอาจมีคุณสมบัติเป็นความลับทางการค้าได้ เนื่องจากว่าบุคคลทั่วไปไม่อาจเข้าถึง หรือใช้ประโยชน์ได้

ประการที่สอง Know-How เป็นความชำนาญและประสบการณ์ (Skill and Experience) ของลูกจ้างที่สามารถชี้ให้เห็นว่าลูกจ้างนั้นสามารถทำงานของตนได้อย่างไร

ในประเทศนอร์เวย์ เห็นกันว่า Know-How ต่างจากความลับทางการค้า โดยอาจถือได้ว่าเป็นความรู้ตามมาตรฐานเฉพาะอย่าง ซึ่งทำให้มีความหมายเฉพาะว่าเทคนิควิธีการ หรือความรู้ในวงการพาณิชย์กรรมตามธรรมดาแต่ไม่ถึงเกณฑ์ที่จะถือเป็นความลับทางการค้าได้ (Campbell 1995, 406)

ในประเทศฝรั่งเศส เห็นกันว่า Know-How ประกอบไปด้วยข้อมูลส่วนต่างๆ สำหรับบุคคลที่ต้องการจะประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายได้ซื้อหาข้อมูลนั้นมาใช้ประโยชน์ (Campbell 1995,195)

ส่วนในประเทศอังกฤษ บางครั้งคำว่า Know-How ก็ถูกใช้ในความหมายที่จำกัดมาก โดยหมายความถึงความชำนาญและประสบการณ์ของลูกจ้างที่ได้มาจากการทำงานและเป็นสิ่งที่สามารถแยกออกจากตัวเขาได้ ซึ่งส่งผลให้เป็นคุณค่าภายในตัวของลูกจ้างนั้นที่นายจ้างต้องการ (Tuner 1962,17)

อาจกล่าวได้ว่า Know-How อาจเป็นได้ทั้งข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้า หรือข้อมูลที่เป็นความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของลูกจ้าง หากพิจารณาในแง่มุมของบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลดังกล่าวนี้ แต่หากพิจารณาในแง่คุณสมบัติเฉพาะตัวของสิ่งที่เป็น Know-How แล้ว น่าจะกล่าวได้ว่าสามารถเป็นได้ทั้งข้อมูลในส่วนที่ใช้สำหรับกิจการอุตสาหกรรมและในส่วนพาณิชย์กรรม หรือข้อมูลทางธุรกิจ ดังที่ ยรรยง พวงราช ได้อธิบายไว้ว่า Know-How ได้แก่ ข้อมูล และความรู้เฉพาะอย่างทางด้านอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิธีการผลิต การตลาดหรือบริการ โดยปกติเป็นรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ที่ไม่อยู่ในลักษณะที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตร เพราะมิใช่สาระสำคัญของการประดิษฐ์

2.4.3 Undisclose Information

คำว่า Undisclose Information นี้พบว่ามีที่ใช้ในข้อตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade Related-Aspect of Intellectual Property Right –TRIPs) ข้อ 39 เท่านั้น ซึ่งจากบทบัญญัติในข้อนี้จะเห็นได้ว่ามีความหมายถึงความลับทางการค้า (Trade Secret) เหตุที่มีการใช้คำนี้อาจจะสืบเนื่องมาจากเหตุที่ยังมีความเห็นหรือความเข้าใจที่ยังไม่ลงรอยกันในรากฐานของหลักการคุ้มครองข้อมูลเช่นนี้ ประกอบกับเป็นการขกร่างข้อตกลงในระดับระหว่างประเทศจึงจำเป็นต้องใช้คำกลางๆ ให้ทุกฝ่ายยอมรับได้นั่นเอง

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองความลับทางการค้าของไทย

ความลับทางการค้า¹¹สามารถนำผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมาสู่เจ้าของความลับทางการค้า ดังนั้นจึงกลายเป็นอาวุธชิ้นสำคัญของธุรกิจในการรักษาไว้ซึ่งความได้เปรียบในการแข่งขัน แต่ธุรกิจจำนวนมากยังรู้จักการวินิจฉัยและการคุ้มครองความลับทางการค้าอย่างผิวเผิน

เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกในความตกลง TRIPs อันต้องมีพันธบัตรที่ต้องออกกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อสนเทศที่ไม่เปิดเผย หรือความลับทางการค้าตามหลักเกณฑ์ ที่ความตกลงดังกล่าวได้กำหนดไว้ ตลอดจนวิธีการให้ความคุ้มครองความลับทางการค้า ด้วยการนำกฎหมายใกล้เคียงมาปรับใช้เริ่มก่อนเกิดปัญหาเกี่ยวกับความชัดเจนและเหมาะสมแก่การดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญาสำหรับข้อพิพาททางการค้าภายในประเทศและระดับระหว่างประเทศ อันเกี่ยวกับสิทธิในข้อมูลการค้า โดยให้ความคุ้มครองสิทธิในความลับทางการค้าที่เหมาะสมที่สุด จึงได้กำหนดบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับการคุ้มครองความลับทางการค้าขึ้น

2.5.1 ลักษณะทั่วไปของความลับทางการค้าของไทย

เมื่อพิจารณานิยามของคำว่า “ความลับทางการค้า” ตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า มาตรา 3 ได้กำหนดไว้ หมายความว่า ข้อมูลทางการค้าซึ่งยังไม่รู้จักกันโดยทั่วไป หรือยังเข้าถึงไม่ได้ในหมู่บุคคล ซึ่งโดยปกติแล้วต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลดังกล่าว โดยเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เนื่องจากการเป็นความลับและเป็นข้อมูลที่ถูกควบคุมความลับทางการค้าได้ใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อรักษาไว้เป็นความลับ ซึ่งสิ่งที่จะได้รับความคุ้มครองในฐานะความลับทางการค้าตามกฎหมาย ต้องเป็นข้อมูลทางการค้าอัน ได้แก่ สิ่งที่มีลักษณะให้มีความรู้ ข้อความ เรื่องราว ข้อเท็จจริง หรือสิ่งใด เช่น โครงการเรื่องนวนิยาย บัญชีในธนาคาร รายชื่อลูกค้าทางธุรกิจ เป็นต้น ไม่ว่าจะสื่อความหมายนั้นจะผ่านวิธีการใดๆ เช่น ส่งผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือทางโทรคมนาคมผ่านดาวเทียม เป็นต้น นอกจากนี้สิ่งที่จะเป็นข้อมูลทางการค้ายังรวมถึงสิ่งที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์จาก ภูมิปัญญาของมนุษย์ อันมีลักษณะของสูตรรูปแบบ งานที่ได้รวบรวมหรือประกอบขึ้น โปรแกรม วิธีการ เทคนิค หรือกรรมวิธีด้วย เช่น สูตรทางเคมี การรวบรวมข้อมูลการบริโภคสินค้าของประชาชน เทคนิคการผลิตอาหาร และกรรมวิธีการสร้างสารทางพันธุกรรม เป็นต้น

¹¹ ภัทรา ภาคย์ประเสริฐ, การคุ้มครองบุคคลที่สามที่ได้ความลับทางการค้ามาโดยสุจริต, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549

ลักษณะทั่วไปของความลับทางการค้า นั่นคือลักษณะเฉพาะที่มีความสำคัญของข้อมูลที่จะถือได้ว่าเป็นความลับทางการค้า นั้นต้องมีอยู่ ไม่ว่าจะ เป็นคุณค่าของข้อมูลดังกล่าวที่ต้องเป็นประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมหรือพาณิชย์กรรมความใหม่ของข้อมูลที่อาจไม่จำเป็นต้องมีความใหม่ถึงขนาดในระดับเดียวกับสิทธิบัตร หากเพียงแต่ว่าข้อมูลนั้นต้องไม่ใช่ข้อมูลที่เป็นที่รู้จักกันอยู่โดยทั่วไป และลักษณะทั่วไปของความลับทางการค้าที่ถือได้ว่ามีความสำคัญที่สุด คือข้อมูลนั้นยังคงต้องเป็นความลับอยู่ โดยจะกล่าวถึงรายละเอียดดังนี้

- 1) มีคุณค่า (Genuine Value) โดยหลักการให้ความคุ้มครองตามกฎหมายแก่สิ่งใดๆ โดยเฉพาะการให้ความคุ้มครองแก่งานสร้างสรรค์ทางสติปัญญาแล้ว งานสิ่งนั้นๆ หรือ ข้อมูลนั้นๆ จะต้องเป็นประโยชน์หรือเกิดผลแก่ส่วนร่วมด้วย สำหรับความลับทางการค้า นั้น ข้อมูลนั้นต้องมีประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมหรือพาณิชย์กรรม หรืออย่างน้อย ก็สามารถใช้ในการดำเนินธุรกิจของผู้เป็นเจ้าของได้ด้วย ส่วนสังคมก็จะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์ทางอ้อมจากข้อมูลที่มีค่า โดยจะได้ใช้ผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการที่มีค่า ทำให้เกิดความรวดเร็วในการผลิต เกิดเทคนิคใหม่ๆ ในอุตสาหกรรม ส่งผลต่อความเจริญของประเทศได้¹²
- 2) มีความใหม่ (Novelty) ในประเด็นเรื่องของความใหม่ในความลับทางการค้านี้ ยังเป็นที่โต้เถียงกันในหมู่นักกฎหมายว่าจำเป็นหรือไม่ที่ความลับทางการค้า นั้นจะต้องมีความใหม่ เนื่องจากว่าความใหม่ของความลับทางการค้าจะพิจารณากันเพียงแต่ว่าไม่มี หรือ ไม่เป็นที่รับรู้กันอยู่ในหมู่คนทั่วไปหรือในหมู่ผู้แข่งขันนั่นเอง และมีได้หมายความว่าสิ่งที่เป็นความลับทางการค้านั้นจะไม่เป็นที่รับรู้ในบุคคลอื่นนอกเหนือไปจากผู้เป็นเจ้าของ เพราะว่าการจำกัดสิทธิในความลับทางการค้านั้นมีอยู่เพียงว่าห้ามมิให้นำไปใช้โดยมิชอบ และเปิดเผยโดยมิชอบ หรือ โดยเข้าถึงความลับโดยวิธีการที่ไม่เหมาะสมหรือรู้โดยมิชอบเท่านั้น ดังนั้นความลับทางการค้าจึงอาจเป็นข้อมูลที่มีอยู่แล้วแต่ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้อื่นไม่สนใจหรือผู้คนโดยทั่วไปไม่รู้ว่าเป็นอะไร แต่ยังคงถือว่าเป็นสิ่งใหม่ คือเป็นความรู้ใหม่นั้นเอง แต่สิ่งนั้นอาจไม่สามารถนำไปจดทะเบียนสิทธิบัตรได้ เพราะไม่เข้าองค์ประกอบที่สำคัญของสิทธิบัตร ฉะนั้น สิ่งที่เป็นความใหม่ที่ไม่สามารถนำไป

¹² อ้างแล้ว น. 73

ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรได้ แต่ก็อาจได้รับความคุ้มครองในฐานะที่เป็นความลับทางการค้าได้

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาตามหลักการของ Restatement of Torts ของประเทศสหรัฐอเมริกาจะเห็นได้ว่า การที่กฎหมายให้สิทธิบัตรนั้นเป็นการให้สิทธิบัตรนั้นเป็นการให้รางวัลกับผู้ประดิษฐ์คิดค้นซึ่งต้องเป็นการประดิษฐ์คิดค้นจากทรัพย์สินที่ไม่มีจริงขึ้นมาก่อนให้มีขึ้น ผิดกับในกรณีของกฎหมายความลับทางการค้า เพราะการคุ้มครองความลับทางการค้านั้น ไม่ได้อยู่ที่นโยบายการให้รางวัลหรือช่วยเหลือปรับปรุงความลับให้ดีขึ้นแต่อย่างใด ความคุ้มครองความลับทางการค้าเป็นเพียงความคุ้มครองให้กับการกระทำที่ละเมิดความซื่อสัตย์ ผ่าฝืนต่อความไว้วางใจต่อกัน และลงโทษผู้ที่ล่วงรู้ความลับของผู้อื่นโดยไม่มีสิทธิอันชอบธรรมที่จะกระทำได้ รวมทั้งการนำข้อมูลของผู้อื่น ไปใช้โดยมิชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น เพราะฉะนั้น ระดับของความใหม่ ของความลับทางการค้าจึงต่ำกว่าของสิทธิบัตรอย่างแน่นอน และมีบางกรณีที่คำตัดสินของศาลนั้น ตัดสินว่า อย่างน้อยที่สุดในคดีความลับทางการค้า กรรมวิธี ความคิด หรือข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับความคุ้มครองจะต้องเป็น Original ซึ่งก็คือ Novelty ด้วยนั่นเอง

- 3) เป็นข้อมูลที่เป็นความลับ (Secrecy) ข้อมูลที่จะเป็นความลับทางการค้านั้นจะต้องมีลักษณะที่สำคัญ คือ ต้องเป็นความลับที่มีอยู่จริง เป็นความลับที่คู่แข่งไม่อาจรับรู้ได้ หรืออาจไม่สนใจที่จะรับรู้ และเป็นความลับพอสมควร (กล่าวคือสามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้ว่าตนเองได้ดูแลรักษาเอาไว้ด้วย หากปล่อยปละละเลย ไม่ให้ความสนใจ ก็ไม่ถือว่าเป็นสิ่งสมควร) จากความสำคัญของการที่จะต้องเป็นความลับของความลับทางการค้านั้นเอง ที่ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าวัตถุประสงค์ของสิทธิของความลับทางการค้าอยู่ที่ความลับทางการค้า เพราะฉะนั้นตราบใดที่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องความคุ้มครองนี้ยังคงดำรงไว้ซึ่งสถานะที่เป็นความลับอยู่ สิทธิที่จะใช้เรียกความคุ้มครองตามกฎหมายก็ย่อมดำรงอยู่ควบคู่กันไปด้วย และจะดำรงอยู่นานตราบเท่าที่เป็นความลับอยู่

2.5.2 ลักษณะแห่งสิทธิของความลับทางการค้าของไทย

ความลับทางการค้านั้นนอกจากจะเป็นข้อมูลทางเทคนิคที่มีลักษณะโดยทั่วไปที่ได้อธิบายไว้ในหัวข้อที่ผ่านมาแล้วนั้น ความลับทางการค้ายังมีลักษณะที่สำคัญในตัวของมันเอง คือมีลักษณะแห่งสิทธิ ซึ่งลักษณะแห่งสิทธิในความลับทางการค้านั้นเป็นสิทธิ

ตามกฎหมายที่เจ้าของความลับทางการค้าจะได้รับความรับรอง คู่ครองสิทธิในความลับทางการค้าของตน ไม่ให้บุคคลอื่นมากระทำละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าได้ โดยจะกล่าวถึงลักษณะแห่งสิทธิของความลับทางการค้า ดังต่อไปนี้

- 1) ความลับทางการค้าเป็นทรัพย์สิน ความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน” และ “ทรัพย์สิน” นั้น จะต้องมีลักษณะที่สำคัญอยู่ 2 ประการคือ
 - 1.1) “ทรัพย์สิน” คือ วัตถุที่มีรูปร่าง ส่วน “ทรัพย์สิน” คือ วัตถุที่รูปร่างก็ได้ ไม่มีรูปร่างก็ได้
 - 1.2) วัตถุที่มีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่างนั้นต้องอาจมีราคาได้ และต้องอาจถือเอาได้ “ทรัพย์สิน” และ “ทรัพย์สิน” จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ทั้งสองประการดังกล่าวแล้ว หากขาดหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งไป ก็จะเป็น “ทรัพย์สิน” และ “ทรัพย์สิน” ไม่ได้¹³

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 138 บัญญัติความหมายของ “ทรัพย์สิน” ว่าหมายความรวมถึงวัตถุมีรูปร่างและไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ อย่างไรก็ดี แม้กฎหมายจะเน้นว่าทรัพย์สินเป็นวัตถุ (ไม่ว่าจะมีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่างก็ตาม) แต่ในความเป็นจริง ทรัพย์สินหาได้มีความหมายถึงตัววัตถุไม่ หากแต่หมายความถึงสิทธิทางกฎหมาย กล่าวคือ เป็นสิทธิทางกฎหมายที่เจ้าของอาจใช้เพื่อกีดกันผู้อื่นมิให้เข้ามาเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นของตน คำว่าทรัพย์สินนั้นแปลมาจากคำว่า “Property” ในภาษาอังกฤษ ซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำในภาษาละตินว่า “Proprius” ซึ่งเป็นว่า “เป็นกรรมสิทธิ์ของคนคนหนึ่ง”¹⁴

นักกฎหมายส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องต้องกันว่าความลับทางการค้าเป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่ง โดยยกเอาลักษณะของทรัพย์สินที่ถือว่าสามารถที่จะมีราคา และอาจถือเอาได้ และมีความเป็นลักษณะของทรัพย์สิน คือ มีการตกทอดทางมรดกได้ สามารถ

¹³ บัญญัติ สุชีวะ, คำอธิบายกฎหมายลักษณะทรัพย์สิน อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ, กรุงเทพมหานคร : กรุงสยาม พรินต์ติ้ง กรุ๊ป, พิมพ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ ณ เมรุสนามหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส วันเสาร์ที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ.2540 หน้า 4

¹⁴ จักรกฤษณ์ ควรวจน์, กฎหมายสิทธิบัตร แนวความคิดและบทวิเคราะห์, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2544, หน้า 2-5

ครอบครองได้ หรือสามารถยกให้ใช้สิทธิโดยมีข้อจำกัดได้ เป็นทรัพย์สินที่ได้รับการรับรองโดยผลของกฎหมาย ถึงแม้เป็นทรัพย์สินที่สัมผัสไม่ได้ก็ตาม และนอกจากนี้แล้วผู้เป็นเจ้าของยังสามารถควบคุมการใช้สิทธิของทั้งผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตและผู้รับอนุญาตหรือจองผู้โอนและผู้รับโอนได้¹⁵

- 2) ความลับทางการค้าเป็นสิทธิตามกฎหมายชนิดหนึ่ง การที่จะพิจารณาว่าสิ่งใดจะเป็นสิทธิที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาถึงลักษณะแห่งสิทธินั้นๆ เป็นอย่างไร เป็นสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายหรือไม่ มีบทบัญญัติกฎหมายให้ความรับรองคุ้มครองโดยตรงหรืออาจมีคำพิพากษาของศาล หรือมีหลักการทั่วไปของกฎหมายของประเทศนั้นที่ให้การรับรองสิทธิไว้ สำหรับในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษได้ให้การรับรองและคุ้มครองความลับทางการค้า โดยถือว่าเป็นสิทธิชนิดหนึ่งที่กฎหมายจะต้องให้ความรับรองคุ้มครอง เมื่อบุคคลใดที่จะกระทำการโดยไม่ชอบต่อความลับทางการค้าของผู้อื่นแล้ว ก็ย่อมที่จะถูกฟ้องร้องโดยอ้างถึงมูลเหตุตามกฎหมายลักษณะละเมิดได้นอกเหนือจากการบังคับตามหลักของสัญญา
- 3) ความลับทางการค้าเป็นสิทธิทางทรัพย์สิน
ในความเป็นจริงแล้ว ลักษณะแห่งสิทธิของความลับทางการค้าถือได้ว่าเป็นทรัพย์สิน (Property) ที่มีความหมายถึงวัตถุไม่มีรูปร่างเท่านั้น มิได้ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินแต่อย่างใด เนื่องจากความลับทางการค้าของตนที่ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาอาจเป็นสูตร รูปแบบ เทคนิค วิธีการ ฯลฯ โดยไม่จำเป็นต้องบันทึกไว้เป็นข้อมูลทางการค้า
สิ่งเหล่านี้อาจจะมิใช่วัตถุมีรูปร่างที่ถือเป็นทรัพย์สิน (Things) แต่เป็นสิ่งที่มิมีราคาและถือเอาได้ ซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สิน และในความเป็นทรัพย์สินจริงๆ แล้ว คือวัตถุที่มีรูปร่างเท่านั้น ดังนั้นบรรดาสิทธิต่างๆ จึงมิได้อยู่ในความหมายของคำว่าทรัพย์สิน เพียงแต่ทรัพย์สินถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สิน ดังนั้นสิทธิต่างๆ ที่พึงมีพึงได้ของบุคคล อำนาจของบุคคลในอันที่จะอ้างยืนยันสิทธิต่อบุคคลอื่น รวมถึงสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญานั้นถือได้ว่าเป็นสิทธิในทรัพย์สิน ซึ่งความลับทางการค้าก็เป็นทรัพย์สินทางปัญญา จึงถือว่าเป็นสิทธิในทรัพย์สินด้วย เพียงแต่ทรัพย์สินอันเป็น

¹⁵ อ้างแล้ว น. 76-77

วัตถุซึ่งมีที่มาจากกระบวนการสูตร กรรมวิธี ฯลฯ ที่ใช้ความลับทางการค้าจะแยกต่างหากจากความลับทางการค้า เช่น สูตรหรือกรรมวิธีลับที่ใช้ผลิตยาสีฟัน ถือว่าเป็นความลับทางการค้าที่เป็นทรัพย์สินของเจ้าของกรรมวิธีหรือสูตรที่ใช้ผลิตยาสีฟัน ส่วนยาสีฟันที่ผลิตขึ้นมาถือเป็นทรัพย์สินของผู้ผลิตหรือผู้ใดก็ตามที่ซื้อยาสีฟันเป็นต้น โดยผู้ที่เป็นเจ้าของยาสีฟันที่เป็นทรัพย์สินนั้นอาจมิได้เป็นเจ้าของความลับทางการค้าอันเป็นทรัพย์สินของเจ้าของสูตร หรือกรรมวิธีในการผลิตยาสีฟันแต่อย่างใด¹⁶

สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทรัพย์สินสิทธิ (Jus in rem) หรือในหลักกฎหมายจารีตประเพณีของอังกฤษจะเรียกว่า “สิทธิในทรัพย์สิน” (Proprietary Right) ซึ่งผู้ทรงสิทธิสามารถจำหน่าย จ่าย โอน หรือก่อให้เกิดภาระติดพันใดๆ ได้ ยกเว้นสิทธิบางประเภทที่กฎหมายห้าม โอน เช่น ธรรมสิทธิ (Moral Right) ในกฎหมายลิขสิทธิ์ และ โดยสถานภาพที่เป็นทรัพย์สิน จึงทำให้ผลงานทางปัญญาเป็นสิ่งที่มีความค่าในทางเศรษฐกิจ ซึ่งผู้ทรงสิทธิอาจนำออกแสวงหาประโยชน์ได้ การใช้ประโยชน์จากสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญานั้นอาจกระทำได้สองวิธีคือ ด้วยการที่ผู้ทรงสิทธินำเอาการประดิษฐ์หรือเทคโนโลยีนั้นไปผลิตผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายด้วยตนเอง หรือถ้าผู้ทรงสิทธิไม่ประสงค์จะทำการผลิตสินค้าออกจำหน่าย ก็อาจจะทำสัญญาอนุญาตให้ผู้อื่นที่สนใจจะใช้ประโยชน์จากผลงานทางปัญญานั้นให้ทำการผลิตผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายแทนได้ โดยผู้ทรงสิทธิเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการใช้สิทธิจากบุคคลดังกล่าวเป็นการตอบแทน¹⁷

ส่วนนักกฎหมายบางท่านที่ไม่เห็นด้วยว่าความลับทางการค้าเป็นสิทธิทางทรัพย์สินนั้นมีความเห็นแตกต่างกันออกไปโดยถือว่าเป็นเหมือนสิทธิทั่วไปที่ได้รับการรับรองเอาไว้ตามกฎหมายเป็นพิเศษเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนว่าเมื่อความลับทางการค้าเป็นทรัพย์สิน สิทธิในความลับทางการค้าย่อมเป็นสิทธิในทรัพย์สินเช่นเดียวกัน

¹⁶ วิมาน กฤตพลวิมาน, *มาตรการรักษาความลับทางการค้า*, กรุงเทพมหานคร : วารสารกฎหมายสุโขทัยธรรมนิราช ปีที่ 13 ฉบับที่ 2, 2544, หน้า 96-97

¹⁷ อ้างแล้ว น.2-5

- 4) ความลับทางการค้าเป็นสิทธิเด็ดขาด ลักษณะที่ว่าเป็นสิทธิเด็ดขาด คือเป็นสิทธิที่ได้รับคุ้มครองตามกฎหมาย ที่ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถที่จะใช้แย้งบุคคลทั่วไปได้ว่าไม่มีสิทธิที่จะมาแสวงหาประโยชน์ในความลับทางการค้าทางการค้าของตน โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยไม่ได้รับอนุญาต สิทธิในความลับทางการค้าจึงเป็นสิทธิที่มีต่อบุคคลทั่วไป ซึ่งผู้ทรงสิทธิเหล่านี้อาจใช้สิทธิของตนต่อผู้ใดก็ได้ไม่จำกัดตัวบุคคล

สิทธิเด็ดขาดตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิทธิในทางปฏิเสธหรือนิเสธสิทธิ(Negative Rights) เนื่องจากกฎหมายมิได้ให้อำนาจแก่ผู้ทรงสิทธิในอันที่จะใช้ประโยชน์ในการประดิษฐ์แต่เพียงผู้เดียว กฎหมายเพียงให้สิทธิแก่ผู้ทรงสิทธิในอันที่จะกีดกันผู้อื่นจากการใช้ประโยชน์จากการประดิษฐ์เท่านั้น มีข้อควรสังเกตในประเด็นนี้ว่ากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา มิได้ให้อำนาจผู้ทรงสิทธิที่จะใช้ผลงานทางปัญญาของตน สิทธิที่จะแสวงหาประโยชน์จากผลงานดังกล่าว เป็นสิทธิที่ผู้ทรงสิทธิมีอยู่แล้ว ไม่ว่าผู้ทรงสิทธิจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม สิทธิทรัพย์สินทางปัญญาเพียงแต่ทำให้ผู้ทรงสิทธิมีอำนาจที่จะกีดกันบุคคลอื่นมิให้ทำการใช้ประโยชน์ในผลงานทางปัญญาของตนเท่านั้น ซึ่งก็มีผลโดยปริยายว่าผู้ทรงสิทธิจะมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการที่จะนำเอาผลงานทางปัญญานั้น ไปแสวงหาประโยชน์ในทางหนึ่งทางใด

แต่ในทางการใช้ประโยชน์จากผลงานทางปัญญาที่ตนมีสิทธิตามกฎหมายนั้น ผู้ทรงสิทธิจะต้องกระทำภายใต้ขอบเขตของกฎหมายเท่านั้น กล่าวคือผู้ทรงสิทธิจะใช้สิทธิของตนโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายใดๆมิได้ และก็ต้องใช้สิทธิของตนโดยไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิของผู้อื่นด้วย เช่น ผู้ทรงสิทธิบัตรไม่อาจทำการผลิตภัณฑ์ภายใต้สิทธิบัตรออกจำหน่ายโดยละเมิดสิทธิบัตรของผู้อื่น เป็นต้น¹⁸

ความลับทางการค้าก็สามารถที่จะให้สิทธิแก่ผู้เป็นเจ้าของให้ได้รับประโยชน์แห่งสิทธิได้เช่นเดียวกันกับสิทธิที่กล่าวมานี้ ดังนั้นตราบใดที่ความลับทางการค้ายังเป็นความลับอยู่ สิทธิในความลับทางการค้าก็ย่อมไม่สามารถที่จะถูกบุคคลใดมาล่วงละเมิดได้ และผู้เป็นเจ้าของสามารถที่จะใช้แสวงหาประโยชน์ภายใต้ความพึงพอใจของตนได้ ไม่ว่าจะด้วยตนเองหรือจะโดยการอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิก็

¹⁸ อ้างแล้ว น. 2-5

ตาม หากมีการกระทำความคิดต่อความลับทางการค้าของผู้เป็นเจ้าของสิทธิแล้ว เจ้าของสิทธิย่อมฟ้องร้องและบังคับให้บุคคลดังกล่าวชดเชยค่าเสียหายให้แก่ตนเองได้

5) ความลับทางการค้าไม่ใช่สิทธิแต่ผู้เดียว ความลับทางการค้ามีลักษณะแห่งสิทธิที่แตกต่างกันออกไปจากทรัพย์สินอื่น คือ ลักษณะแห่งสิทธิแม้เป็นเจ้าของทรัพย์สินแต่ก็ไม่มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวอย่างแท้จริงในการใช้ทรัพย์สินของตน เนื่องจากโดยลักษณะทั่วไปของความลับทางการค้านั้นอาจถูกค้นพบได้ ไม่ว่าจะเป็นการค้นพบโดยอิสระ (Independent Discovery) หรือกรณี ของ การศึกษา การย้อนกลับ (Reverse Engineering) ซึ่งอาจเหมือนกันกับความลับทางการค้าของผู้อื่นที่มีอยู่ก่อนแล้ว หรือยังไม่มีเกิดขึ้นพร้อมๆกันได้ ดังนั้น ความลับทางการค้าจึงไม่สามารถที่จะให้สิทธิแก่ผู้เป็นเจ้าของแต่ผู้เดียวที่จะห้ามบุคคลอื่นค้นพบหรือสร้างสรรค์ความลับที่เหมือนกับตนได้ ทั้งนี้ที่ตนเองมีสิทธิเด็ดขาดในตัวทรัพย์สินอยู่ก็ตาม แต่เป็นเรื่องของความเด็ดขาดต่อการใช้หรือการเรียนรู้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายรวมทั้งการดำเนินการฟ้องร้องหากถูกกระทำละเมิดเท่านั้น

6) ความลับทางการค้าเป็นสิทธิที่ไม่ถูกจำกัดด้วยระยะเวลา ในกรณีความลับทางการค้านั้น วัตถุแห่งสิทธิคือ “ความลับ” ไม่ได้อยู่ที่ตัวงานเหมือนดังเช่นทรัพย์สินทางปัญญาอื่นๆ ดังนั้น ตราบดีที่ผู้เป็นเจ้าของความลับนั้นยังคงรักษาความลับไว้ได้ตลอดไปแล้ว สิทธิในความลับทางการค้าก็ยังคงมีอยู่และไม่มีข้อจำกัดแห่งระยะเวลาเลยและจะไม่ตกเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินด้วย แต่ถ้าเมื่อใดที่ความลับถูกเปิดเผยออกไป วัตถุแห่งสิทธิที่จะให้กฎหมายคุ้มครองก็ย่อมจะไม่มีอยู่ต่อไป ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าความลับทางการค้าเป็นสิทธิที่ไม่อาจถูกจำกัดด้วยระยะเวลาหรือมีการกำหนดระยะเวลาเอาไว้ได้¹⁹

หากเปรียบเทียบความลับทางการค้ากับทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น เช่น สิทธิบัตรกับลิขสิทธิ์แล้ว ความลับทางการค้ามิได้มีการกำหนดระยะเวลาในการคุ้มครองไว้เหมือนดังเช่นสิทธิบัตรและลิขสิทธิ์หรือแม้แต่เครื่องหมายทางการค้าก็ยังมีกำหนดระยะเวลาการคุ้มครองไว้สิบปีนับแต่วันที่จดทะเบียน ซึ่งในลักษณะแห่งสิทธิของความลับทางการค้านั้นมิได้คำนึงถึงอายุการคุ้มครองเหมือนกับสิทธิ

¹⁹ อ้างแล้ว น. 90-91

ในทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น แต่กำหนดให้เจ้าของความลับทางการค้ามีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อการคุ้มครองความลับทางการค้าของตนไม่ให้ถูกเปิดเผย โดยวิธีการมิชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้น ความลับทางการค้าของเจ้าของ อาจมีอายุการคุ้มครองที่ยาวนานนับเป็นร้อยปีหรือพันปีก็ได้ ตราบใดที่ความลับนั้นยังมิได้ถูกเปิดเผย โดยเจ้าของมีมาตรการในการรักษาความลับทางการค้ามิให้ได้มีการเปิดเผยได้เป็นอย่างดี อาจพิจารณาตัวอย่างได้จากสูตรผลิตเครื่องดื่ม โค้ก้าที่เป็นความลับทางการค้าที่มีอายุในการได้รับการคุ้มครองมานานับร้อยปีแล้ว แต่อย่างไรก็ตามความลับทางการค้าอาจมีระยะเวลาการคุ้มครองสั้นมากเช่นกัน หากความลับทางการค้าถูกเปิดเผยไม่ว่าจะวิธีการที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากเจ้าของความลับทางการค้าไม่มีมาตรการดูแลรักษาความลับทางการค้าที่ดีพอทำให้ความลับทางการค้าของตนถูกเปิดเผยได้โดยง่าย²⁰

- 7) ความลับทางการค้าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาชนิดหนึ่ง ทางปัญญาต้องเป็นผลงานทางปัญญาของบุคคล สิ่งที่ไม่ได้เกิดจากการสร้างสรรค์ทางปัญญาหากแต่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติย่อมไม่ใช่ทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้สิ่งที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากสติปัญญาของมนุษย์หากแต่เป็นผลงานของเครื่องจักรกล เช่น ผลการคำนวณของเครื่องคิดเลข หรือพบการพยากรณ์อากาศของเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ย่อมไม่อาจถือว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญา อย่างไรก็ตามสิ่งที่เกิดจากการสร้างสรรค์ทางปัญญาของบุคคลหาได้มีสถานภาพเป็นทรัพย์สินทางปัญญาไปทั้งหมดไม่ เฉพาะแต่ผลงานปัญญาที่เข้าเกณฑ์ที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่านั้นจึงจะมีสถานภาพเป็นทรัพย์สินทางปัญญา ส่วนผลงานทางปัญญาที่ไม่เข้าเกณฑ์ของกฎหมายจะไม่ตกเป็นสิทธิของผู้สร้างสรรค์หรือผู้ประดิษฐ์ หากแต่มีฐานะเป็นทรัพย์สินสาธารณะ (Public Domain) ที่บุคคลใดๆ อาจนำไปใช้ได้โดยเสรีโดยไม่ถือว่าเป็นการผิดกฎหมายหรือผิดต่อศีลธรรมแต่ประการใด ตัวอย่างเช่น คำศัพท์ต่างๆ ล้วนแต่เป็นผลงานทางปัญญาของบุคคลทั้งสิ้น แต่เนื่องจากคำศัพท์ไม่มีลักษณะเข้าเกณฑ์ที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย จึงไม่อาจได้รับการคุ้มครองในฐานะทรัพย์สินทางปัญญา

²⁰ อ้างแล้ว น. 104-105

เหตุผลที่สมควรแสดงได้ว่าความลับทางการค้าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาได้แก่ ความลับทางการค้าเกิดจากการสร้างสรรค์ด้วยสติปัญญา เป็นข้อมูลที่เกิดจากความรู้อันชาญฉลาด ความสามารถและความพยายามของบุคคลต่างๆ ที่ประดิษฐ์คิดค้นจนสามารถค้นพบข้อมูลที่ถือว่าเป็นความลับทางการค้าขึ้นมาได้ แม้ว่าในบางกรณีความลับทางการค้าอาจเกิดจากการค้นพบโดยบังเอิญก็ตาม ก็ต้องถือว่าเป็นงานอันเกิดจากมันสมองและสติปัญญาด้วย²¹

ลักษณะที่พิเศษอีกอย่างหนึ่งของความลับทางการค้า ก็คือความลับทางการค้าจะแตกต่างหากจากตัวทรัพย์สินอันเป็นผลงานสร้างสรรค์ เช่นเป็นเทคนิคของการนำเอาเทคโนโลยีมาสร้างสรรค์ในการผลิตเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

จากการศึกษาพบว่าประเทศต่างๆ ในโลกได้ให้การยอมรับว่าความลับทางการค้าเป็นสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในฐานะเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง และบางประเทศยังใช้ความลับทางการค้าในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศในขอบเขตของทรัพย์สินทางปัญญาอีกด้วย²²

8) ความลับทางการค้าเป็นสิทธิทางอุตสาหกรรม ในขอบเขตของความลับทางการค้ามีสิทธิหนึ่งที่เป็นสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความลับทางการค้าก็คือสิทธิในทางอุตสาหกรรม (Industrial Right) ซึ่งในความตกลงระหว่างประเทศนั้นมีเรื่องของการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิในทางอุตสาหกรรม (Paris Convention on Industrial Property) ตามอนุสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดนิยามขอบเขตของสิทธิชนิดนี้เอาไว้และอนุสัญญานี้ถือว่าการกระทำที่เป็นการแข่งขันกัน และขัดต่อประเพณีทางอุตสาหกรรมและการค้าเป็นการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม²³

²¹ อ้างแล้ว น. 92

²² อ้างแล้ว น. 93

²³ อ้างแล้ว น. 96-97

2.5.3 การคุ้มครองความลับทางการค้าในกฎหมายไทย

1) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประเทศไทย ก็คงต้องอาศัยกฎหมายใกล้เคียง อันได้แก่ กฎหมายลักษณะละเมิด โดยตรงคุ้มครองข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้าในประเทศไทยนั้น ต่างเห็นกันว่าให้อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด มาตรา 420 เนื่องจากในกรณีที่บุคคลใดเข้าถึงข้อมูลโดยมิชอบไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ และเปิดเผยข้อมูลอันเป็นความลับแก่ผู้อื่น หรือใช้ข้อมูลนั้นเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น เช่นแอบเข้าไปในที่ทำงานของผู้อื่นและทำการถ่ายรูปเอกสารที่มีข้อความเกี่ยวกับรายละเอียดของลูกค้าที่เก็บไว้ในที่ทำงานของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลนั้น แล้วนำมาขายให้แก่คู่แข่งทางการค้าของเจ้าของข้อมูลดังกล่าว เป็นต้น การกระทำดังกล่าวย่อมถือว่าเป็นการกระทำละเมิดทางแพ่ง ซึ่งเจ้าของข้อมูลสามารถดำเนินการแพ่งได้ หากเกิดความเสียหายใดๆ แก่เจ้าของข้อมูลนั้น

ดังจะเห็น ได้จากการที่เจ้าของข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้าสามารถที่จะดำเนินคดีอาญาตามลักษณะของการทำความผิดในประมวลกฎหมายอาญา²⁴ ภาค 2 ลักษณะ 11 หมวด 2 ว่าด้วยความผิดฐานเปิดเผยความลับ อันได้แก่

“มาตรา 322 ผู้ใดเปิดเผยหรือเอาจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารใดๆ ซึ่งปิดผนึกของผู้อื่นไป เพื่อล่วงรู้ข้อความก็ดี เพื่อนำข้อความในจดหมาย โทรเลข หรือเอกสาร เช่นว่านั้นออกเปิดเผยก็ดี ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

“มาตรา 323 ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่น โดยเหตุที่เป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ โดยเหตุที่ประกอบอาชีพเป็นแพทย์ เกษัตริกร คนจำหน่ายยา หมอความ ทนายความ หรือผู้สอบบัญชี หรือโดยเหตุที่เป็นผู้ช่วยในการประกอบอาชีพนั้น แล้วเปิดเผยความลับนั้นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

²⁴ ประมวลกฎหมายอาญา

ผู้รับการศึกษาอบรมในอาชีพดังกล่าวในวรรคแรก เปิดเผยความลับของผู้อื่นอันตนได้ล่วงรู้หรือได้มาในการศึกษาอบรมนั้น ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน” และ

“มาตรา 324 ผู้ใดโดยเหตุที่ตนมีตำแหน่งหน้าที่ วิชาชีพหรืออาชีพอันเป็นที่ไว้วางใจ ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่นเกี่ยวกับอุตสาหกรรม การค้นพบหรือการนิมิตในวิทยาศาสตร์ เปิดเผย หรือใช้ความลับนั้นเพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ดังนั้น หากการเปิดเผยใดๆ ตามมาตรา 322 มาตรา 323 และมาตรา 324 ดังกล่าวได้ทำต่อสิ่งที่เป็นข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้า และแม้ว่าการนั้นเพียงแต่หน้าที่จะเกิดความเสียหายแก่ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลก็ตาม ย่อมเป็นความผิดอันต้องระวางโทษตามบทบัญญัติมาตรา 322 มาตรา 323 และมาตรา 324 เช่น การที่ผู้ใดแอบขโมยเอกสารรายละเอียดสูตรยาไปจากศูนย์วิจัยของบริษัทยาแห่งหนึ่งเพื่อขายเอกสารนั้นให้แก่บริษัทคู่แข่ง หรือผู้สอบบัญชีซึ่งได้ทำการตรวจสอบบัญชีของบริษัทแห่งหนึ่งจึงทราบข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าของบริษัทนั้น ได้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวแก่บริษัทคู่แข่ง หรือลูกจ้างซึ่งมีหน้าที่ทำการทดลองคิดค้นของบริษัทสร้างยานอวกาศแห่งหนึ่ง ได้นำข้อมูลเกี่ยวกับชิ้นส่วนแบบใหม่ๆ ของอุปกรณ์ที่ใช้กับยานอวกาศที่ตนได้ร่วมทำการประดิษฐ์ขึ้นมาตามหน้าที่นั้น ไปขายให้แก่บริษัทสร้างยานอวกาศอันเป็นคู่แข่งกับบริษัทที่ตนทำงานอยู่ เป็นต้น

นอกจากนี้ เจ้าของข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้าอาจดำเนินการโดยอาศัยหลักการในกฎหมายว่าด้วยสัญญา ได้คืออีกประการหนึ่ง โดยในกรณีการตกลงทำสัญญาอนุญาตให้ใช้กรรมวิธีการผลิตใด กล่าวคือ เป็นการที่เจ้าของข้อมูลตกลงอนุญาตให้คู่สัญญาอีกฝ่ายใช้ข้อมูลอันประกอบด้วยวิธีการในการผลิตสิ่งใดตลอดจนให้เจ้าของข้อมูลเปิดเผยรายละเอียดแห่งวิธีการนั้นซึ่งสามารถระบุไว้ในสัญญาดังกล่าวเป็นข้อสัญญาว่าบุคคลผู้ขอใช้วิธีการจะไม่เปิดเผยรายละเอียดของข้อมูลให้แก่บุคคลภายนอกทราบ ไม่ว่าในช่วงที่สัญญานับนี้ยังคงมีผลใช้บังคับระหว่างคู่สัญญาหรือเมื่อสัญญานับนี้สิ้นสุดลงแล้วก็ตาม หรือในกรณีเกี่ยวกับการว่าจ้างบุคคลใดมาทำงาน โดยเป็นสัญญาจ้างระหว่างนายจ้างผู้เป็นเจ้าของข้อมูลใดๆ กับลูกจ้างผู้ได้รับการว่าจ้างให้มาปฏิบัติงานในกิจการที่ต้องใช้วิธีการ

อันมีที่มาจากข้อมูลอันเป็นความลับนั้น อันทำให้ลูกจ้างสามารถทราบรายละเอียดแห่งข้อมูลในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งสมควรระบุไว้ในสัญญาดังกล่าวเป็นข้อสัญญาว่าลูกจ้างมีหน้าที่ในการที่จะไม่เปิดเผยข้อมูลใดๆ ที่ทราบมาอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานให้บุคคลภายนอกทราบ ไม่ว่าในระหว่างสัญญาจ้างหรือเมื่อสิ้นสุดสัญญาจ้างแล้วก็ตาม แต่ถ้าหากข้อมูลนั้นสิ้นสุดสถานะของการเป็นความลับทางการค้าด้วยสาเหตุใดๆ ก็ตาม หน้าที่ในการรักษาความลับของคู่สัญญานั้นย่อมสิ้นสุดลงไปด้วย

- 2) พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545
- การคุ้มครองความลับทางการค้านั้นจะต่างจากการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น โดยผู้ที่เป็นเจ้าของความลับทางการค้าสามารถเก็บรักษาความลับดังกล่าวเอาไว้กับตัว โดยที่ไม่ต้องทำการจดแจ้งต่อ จนท.ก็ได้ โดยพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดลักษณะของการละเมิดความลับทางการค้า อันจะเป็นเหตุให้ผู้ควบคุมความลับทางการค้าสามารถฟ้องคดีแพ่งเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนและขอให้มีการสั่งระงับการกระทำนั้นได้ ดังนี้

“มาตรา 6 การละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าตามพระราชบัญญัตินี้ได้แก่ การกระทำที่เป็นการเปิดเผย เอาไป หรือใช้ซึ่งความลับทางการค้า โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของความลับทางการค้านั้น อันมีลักษณะขัดต่อแนวปฏิบัติในเชิงพาณิชย์ที่สุจริตต่อกัน ทั้งนี้ผู้ละเมิดจะต้องรู้หรือมีเหตุผลอันควรรู้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการจัดต่อแนวทางปฏิบัติเช่นว่านั้น

การกระทำที่มีลักษณะขัดต่อแนวทางปฏิบัติในเชิงพาณิชย์ที่สุจริตต่อกัน ตามวรรคหนึ่งหมายความรวมถึงการผิดสัญญา การละเมิดหรือการกระทำในประการที่เป็นการจงใจให้ละเมิดความลับอันเป็นที่ไว้นับเชื่อใจต่อกัน การดิสซินบน การข่มขู่ การฉ้อโกง การลักทรัพย์ การรับของโจรหรือการจารกรรมโดยใช้วิธีการอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใดด้วย”

จะเห็นได้ว่า มาตรา 6 ได้กำหนดองค์ประกอบหลัก ที่จะถือเป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าเอาไว้ คือ

- 2.1) ต้องเป็นการกระทำที่เป็นการเปิดเผย เอาไป หรือใช้ ความลับทางการค้า โดยที่การเปิดเผยอาจจะเป็นการพิมพ์เผยแพร่หรือส่งผ่านข้อมูลความลับทางการค้าไปให้บุคคลอื่นทำการวิจัย ทั้งนี้โดยไม่คำนึงว่าผู้เปิดเผยจะได้รับประโยชน์ในทางทรัพย์สินตอบแทนด้วยหรือไม่
- 2.2) ไม่ได้ได้รับความยินยอมจากเจ้าของความลับทางการค้า ไม่ว่าจะเปิดเผยโดยวาจา หรือโดยลายลักษณ์อักษร
- 2.3) มีลักษณะขัดต่อแนวทางปฏิบัติในเชิงพาณิชย์ที่สุจริตต่อกัน ซึ่งหมายถึง การปฏิบัติที่ซื่อสัตย์สุจริต และเป็นธรรมต่อกัน ดังนั้นการใช้ความลับทางการค้าของผู้อื่น โดยทราบว่าเป็นการเปิดเผยความลับให้แก่ตน โดยเจ้าของความลับทางการค้าได้กระทำด้วยความผิดพลาดหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงก็ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อแนวทางดังกล่าวได้
- 2.4) ผู้กระทำต้องรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าการกระทำนั้นขัดต่อแนวทางปฏิบัติในเชิงพาณิชย์ที่สุจริตต่อกันด้วย โดยการมีเหตุอันควรรู้จะพิจารณาจากวิญญูชนที่น่าจะรู้เหตุหรือไม่ นอกจากนี้ผู้รับ โอนความลับทางการค้ามาโดยสุจริต หากต่อมาภายหลังจึงทราบว่าผู้โอนไม่มีสิทธิในความลับทางการค้านั้น แต่ผู้รับ โอนยังคงใช้ความลับทางการค้านั้นต่อไปก็ต้องถือว่าผู้รับ โอนละเมิดสิทธิในความลับทางการค้านับแต่วันที่ได้รับด้วย

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ยังได้กำหนดให้ มีหน่วยงานของรัฐเข้ามาควบคุม กำกับดูแล ในกรณีที่เกิดกิจกรรม หรือผลิตภัณฑ์อันเป็นความลับนั้น อาจส่งผลกระทบต่อประชาชน โดยให้ เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดเอาไว้ ดังนี้

“มาตรา 15 ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้ผู้ขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก หรือขายซึ่งยาหรือเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่ใช้สารเคมีชนิดใหม่ ต้อง เสนอขอข้อมูลประกอบคำขออนุญาตต่อหน่วยงานของรัฐ หากข้อมูลนั้น ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นความลับทางการค้าซึ่งมีลักษณะเป็นผลการ ทบสอบหรือข้อมูลอื่นใดที่การจัดทำ ค้นพบ หรือสร้างสรรค์ ต้องใช้ความ พยายามอย่างมาก และผู้ขออนุญาตได้ขอยกแจ้งให้หน่วยงานของรัฐดูแล รักษาความลับทางการค้าดังกล่าวด้วย ให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวมีหน้าที่

ดูแลรักษาความลับทางการค้ำนั้นจากการเปิดเผย เอาไป หรือใช้ในเชิงพาณิชย์ที่ไม่เป็นธรรม ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ระเบียบตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีข้อกำหนดดังต่อไปนี้

- (1) เงื่อนไขในการขอลดแจ้งให้ดูแลรักษาความลับทางการค้ำต่อหน่วยงานของรัฐ
- (2) รายละเอียดของผลการทดสอบหรือข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้ำนั้น
- (3) กำหนดเวลาในการดูแลรักษาความลับทางการค้ำ
- (4) วิธีการจัดเก็บความลับทางการค้ำโดยคำนึงถึงประเภทของเทคโนโลยี และผลการทดสอบหรือข้อมูลที่เป็นความลับด้วย และ
- (5) หน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดูแลรักษาความลับทางการค้ำ”

จากข้อบัญญัติข้างต้น มาตรา 15 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้ผู้ขออนุญาต ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือ ขายหรือเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่ใช้สารเคมีชนิดใหม่ ต้องยื่นคำขออนุญาตต่อหน่วยงานของรัฐ หากปรากฏว่าข้อมูลที่ยื่นประกอบคำขอนั้นเป็นความลับทางการค้ำ หน่วยงานที่รับเรื่องมีหน้าที่ต้องดูแลรักษาความลับทางการค้ำ นั้นไว้ ไม่ให้มีการนำไปเปิดเผย หรือเอาไปใช้ในเชิงพาณิชย์ โดยหน่วยงานที่ดูแลจะต้องออกระเบียบเกี่ยวกับการดูแลความลับทางการค้ำ นั้นด้วย ปัจจุบัน หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดูแล คือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นอกจากนี้มาตรา 34 ของ พระราชบัญญัติความลับทางการค้ำ พ.ศ. 2545 ยังได้กำหนดบทลงโทษในกรณีผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ในการดูแลรักษาความลับทางการค้ำ หากมีการเปิดเผยหรือใช้ความลับทางการค้ำนั้นเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ มีความผิดและอาจต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 1,000,000 บาท ถึง 2,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยมีองค์ประกอบความผิด ดังนี้

- (1) เป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในการรักษาความลับทางการค้าเกี่ยวกับยาหรือเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรของผู้อื่นที่เสนอข้อมูลนั้นประกอบคำขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก หรือขายซึ่งยาและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่ใช้สารเคมีชนิดใหม่
 - (2) เปิดเผยหรือใช้ความลับนั้นเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ และ
 - (3) โดยมีเจตนา
- 3) ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการดูแลรักษาความลับทางการค้าของเคมีภัณฑ์ทางการเกษตร พ.ศ. 2547
- สำหรับเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่ใช้สารเคมีชนิดใหม่ ได้แก่ วัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชต่างๆ ที่ใช้ในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งโดยทั่วไปมิใช่จะมีประโยชน์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแต่เพียงอย่างเดียว แต่อาจจะมีพิษภัยหรือผลข้างเคียงต่อผู้ใช้ บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้น กรมวิชาการเกษตรจึงได้มีการออกกฎหมายควบคุมวัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนเพื่อเลือกวัตถุอันตรายที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัยเพื่อใช้ในประเทศ และกำหนดให้มีการออกใบอนุญาตเพื่อควบคุมกิจการ การผลิต การนำเข้า การส่งออก และการมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตราย กรมวิชาการเกษตรในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่รับขึ้นทะเบียนมีหน้าที่เก็บข้อมูลต่างๆ ไว้ในห้องที่ปลอดภัย²⁵
- ดังนั้นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการดูแลรักษาความลับทางการค้าอันเกี่ยวกับเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่ใช้สารเคมีใหม่ตามที่บัญญัติเอาไว้ในมาตรา 15 พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 คือ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีเงื่อนไขว่า เมื่อผู้ขออนุญาต ผลิต นำ เข้า ส่งออก หรือขายเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่ใช้สารเคมีชนิดใหม่ เสนอข้อมูลประกอบคำขออนุญาตต่อกรมวิชาการเกษตร หากข้อมูลนั้นไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเป็น

²⁵ กรมทรัพย์สินทางปัญญา, *คู่มือความลับทางการค้าสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจทั่วไป*, กรุงเทพมหานคร : กระทรวงพาณิชย์, 2546

ความลับทางการค้า ซึ่งมีลักษณะเป็นผลการทดสอบหรือข้อมูลอื่นใดที่การจัดทำ
ค้นพบ หรือสร้างสรรค์ ต้องใช้ความพยายามอย่างมาก และผู้ขออนุญาตจะต้อง
ตรวจสอบว่าข้อมูลนั้นขอดีใจเป็นข้อมูลที่ตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดในระเบียบ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการดูแลรักษาความลับทางการค้าของ
เคมีภัณฑ์ทางการเกษตร พ.ศ. 2547 ต้องเข้าตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

- (1) ต้องเป็นเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่ใช้สารเคมีชนิดใหม่
- (2) ต้องเป็นความลับทางการค้าของผู้จดทะเบียน
- (3) ต้องเป็นข้อมูลที่มีลักษณะเป็นผลการทดสอบ หรือข้อมูลอื่นใดที่การจัดทำ
ค้นพบ หรือสร้างสรรค์ต้องใช้ความพยายามอย่างมาก
- (4) ต้องเป็นข้อมูลของผลการทดสอบที่เป็นจริงสามารถตรวจสอบ หรือพิสูจน์
แหล่งที่มาได้

โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูล
ความลับทางการค้าภายในกรมวิชาการเกษตรคือ นายทะเบียนข้อมูลความลับทาง
การค้า ซึ่งเป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งจากอธิบดีกรมวิชาการเกษตร ทั้งนี้กฎหมายได้
กำหนดให้กรมวิชาการเกษตรมีหน้าที่ดูแลรักษาความลับทางการค้าเป็นระยะเวลา
10 ปี นับแต่มีการจดทะเบียน เมื่อหมดระยะเวลาให้กรมวิชาการเกษตรส่งข้อมูลที่
ได้รับการจดทะเบียนแล้วคืนให้กับเจ้าของความลับทางการค้า

- 4) ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการดูแลรักษาความลับทางการค้าของข้อมูล
ทะเบียนตำรับยา พ.ศ. 2550

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานที่มี
หน้าที่ดูแลรักษาความลับทางการค้าของยาที่ใช้สารเคมีชนิดใหม่ตามความใน
มาตรา 15 พ.ร.บ.ความลับทางการค้า พ.ศ.2545 ซึ่งการคุ้มครองนั้นมุ่งที่จะ
คุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัยของประชาชนเป็นหลัก ข้อมูลความลับ
ทางการค้าที่ขอดีใจตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการดูแลรักษา
ความลับทางการค้าของข้อมูลทะเบียนตำรับยา พ.ศ. 2550 ต้องเข้าข่ายเงื่อนไข
ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นข้อมูลทะเบียนตำรับยาแผนปัจจุบันที่ใช้สารเคมีชนิดใหม่ ซึ่งยังไม่เคย
ได้รับอนุมัติให้ขึ้นทะเบียนในประเทศไทยมาก่อน

(2) เป็นข้อมูลทะเบียนตำรับยาที่แนบประกอบคำขอขึ้นทะเบียนตำรับยาที่ได้ยื่นคำขออนุญาตตั้งแต่วันที่ระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการดูแลรักษาความลับทางการค้าของข้อมูลทะเบียนตำรับยา พ.ศ. 2550 มีผลใช้บังคับ คือตั้งแต่วันที่ 3 พฤษภาคม 2551

(3) เป็นความลับทางการค้า

(4) เป็นข้อมูลที่มีลักษณะเป็นผลการทดสอบหรือข้อมูลอื่นใดที่การจัดทำ ค้นพบ หรือสร้างสรรค์ต้องใช้ความพยายามอย่างมาก ได้แก่

- 1) ข้อมูลด้านเคมี เภสัชกรรม และชีววิทยา ยกเว้นข้อกำหนดมาตรฐานยาสำเร็จรูป
- 2) ข้อมูลด้านพิษวิทยาและเภสัชวิทยาที่ไม่ได้ทำการทดสอบในคน
- 3) ข้อมูลการศึกษาวิจัยทางคลินิก
- 4) เป็นเอกสารที่ยังไม่ได้มีการเผยแพร่
- 5) ไม่เป็นข้อมูลบางส่วนหรือข้อมูลทั้งหมด ในเอกสารคำขอรับสิทธิบัตรที่มีการประกาศเผยแพร่แล้ว หรือในเอกสารสิทธิบัตรของประเทศไทย หรือประเทศอื่นๆ

โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ดูแลความลับทางการค้าตามระเบียบนี้ ยังต้องทำสัญญาในการดูแลรักษาความลับทางการค้าต่อเลขาธิการ กล่าวคือ ข้าราชการ พนักงานของรัฐ พนักงานราชการและลูกจ้างสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ตลอดจนกรรมการ อนุกรรมการ และผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเลขาธิการแต่งตั้งให้ปฏิบัติกรตามระเบียบต้องมีการทำสัญญาเพื่อที่จะให้ตระหนักถึงหน้าที่ในการดูแลรักษาความลับทางการค้าของตำรับยาให้เต็มความสามารถ ถูกต้องภายใต้ข้อกำหนดในการดูแลรักษาความลับทางการค้าของข้อมูลทะเบียนตำรับยา²⁶ โดยมีกำหนดในการดูแลรักษาข้อมูลความลับทางการค้าเป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันจดทะเบียน

²⁶ ญาตรี สมล้ำ, การคุ้มครองความลับทางการค้า กรณีการดูแลรักษาความลับทางการค้า โดยหน่วยงานของรัฐ มาตรา 15 ภายใต้ พ.ร.บ.ความลับทางการค้า พ.ศ.2545, สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ,2551, หน้า

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การคุ้มครองบุคคลที่สามที่ได้ความลับทางการค้ามาโดยสุจริต (2549) โดย ภัทรา ภาคย์ประเสริฐ : ศึกษาบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าและข้อยกเว้นของการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่สาม เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าตามมาตรา 6 ที่ไม่ครอบคลุมถึงการกระทำของบุคคลที่สาม และปัญหาที่เกิดจากการกำหนดข้อยกเว้นของการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าตามมาตรา 7 (1) ที่กำหนดข้อยกเว้นความรับผิดชอบให้เฉพาะแต่บุคคลที่สามที่ได้ความลับทางการค้ามาทางนิติกรรมโดยสุจริตว่ามีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร รวมถึงวิเคราะห์กรณีของบุคคลที่สามที่ได้ความลับทางการค้ามาทางนิติกรรมโดยสุจริตซึ่งเข้าข้อยกเว้นความรับผิดชอบว่ามีสิทธิที่จะใช้หรือเปิดเผยความลับทางการค้าต่อไปได้แก่ไหนและเพียงใด และกรณีของบุคคลที่สามที่ได้ความลับทางการค้ามาโดยทางอื่นนอกจากทางนิติกรรมโดยสุจริตว่ามีความรับผิดชอบหรือไม่อย่างไร

การกระทำที่ถือว่าไม่เป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ.2545 (2550) โดย เลิศศิริ นันทวิสิทธิ์ : ศึกษาเรื่องการกระทำที่กฎหมายบัญญัติไว้มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าตามความหมายของพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 มาตรา 7 เพื่อก่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการนำกฎหมายมาใช้ในทางปฏิบัติเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ที่เป็นเจ้าของความลับทางการค้า ตัวแทน หรือ ลูกจ้างของเจ้าของความลับทางการค้า กระทำการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า หรือทำให้เจ้าของความลับทางการค้าได้รับความเสียหายในการประกอบธุรกิจโดยไม่ได้รับความเป็นธรรม

การให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรกับการเข้าถึงยารักษาโรคของประเทศไทยในรอบของข้อตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้า (2551) โดย นิชฌาน หัสรังค์ : ศึกษาถึงผลกระทบของข้อตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้า (TRIPS) ที่มีต่อการเข้าถึงยารักษาโรคในประเทศไทยและการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิบัตรยารักษาโรคภายใต้พระราชบัญญัติสิทธิบัตรฉบับปัจจุบัน โดยกล่าวถึงหลักการในการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิบัตรยารักษาโรคภายใต้ข้อตกลง TRIPs ความยืดหยุ่นต่างๆ ที่มีภายใต้ข้อตกลงดังกล่าว มติขององค์การการค้าโลกที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเสนอแนะถึงแนวทางในการปรับใช้และตีความ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสิทธิบัตรของไทยเพื่อให้สามารถนำความยืดหยุ่นเหล่านั้นมาใช้ได้อย่างสอดคล้องกับข้อตกลง TRIPs อีกด้วย

การคุ้มครองความลับทางการค้า กรณีการดูแลรักษาความลับทางการค้า โดยหน่วยงานของรัฐ มาตรา 15 ภายใต้ พ.ร.บ.ความลับทางการค้า พ.ศ.2545 (2551) โดย ญาตรี สมล่ำ : ศึกษาถึงบทบัญญัติทางกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับการคุ้มครองความลับทางการค้า โดยเฉพาะในเรื่องการดูแลรักษาความลับทางการค้าโดยหน่วยงานของรัฐ ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ.2545 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาของการดูแลรักษาความลับทางการค้า โดยหน่วยงานของรัฐและหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นดังกล่าว พบว่า บทบัญญัติของกฎหมายไทยในการดูแลรักษาความลับทางการค้าโดยหน่วยงานของรัฐ ยังมีมาตรการทางกฎหมายไม่เหมาะสม ชัดเจน เป็นธรรมและเป็นประโยชน์เพียงพอทั้งต่อผู้เป็นเจ้าของความลับทางการค้า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาความลับทางการค้า และประเทศชาติ กล่าวคือ ยังขาดมาตรการการคุ้มครองความลับทางการค้าขณะที่ดำเนินการพิจารณาเอกสารการขอขึ้นทะเบียนยาและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่ใช้สารเคมีชนิดใหม่ และขณะที่มีการเปิดเผยหรือใช้ความลับทางการค้าโดยหน่วยงานของรัฐ อีกทั้งยังขาดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เหมาะสมในการขอดำเนินการให้ดูแลรักษาความลับทางการค้าต่อหน่วยงานของรัฐ รวมไปถึงบทกำหนดโทษที่สูงเกินไปสำหรับความผิดฐานเปิดเผยหรือใช้ความลับทางการค้าของผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในการดูแลรักษาความลับทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับยาและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรของผู้อื่นที่เสนอข้อมูลนั้นประกอบคำขออนุญาต ผลิต นำเข้า ส่งออกหรือขายซึ่งยาหรือเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่ใช้สารเคมีชนิดใหม่

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนิยามความลับทางการค้า ตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 (2552) โดยนิออน ลี : ศึกษาถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับนิยามความลับทางการค้าตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้าเพื่อแสดงให้เห็นถึงความไม่ชัดเจน และไม่เหมาะสมของบทนิยามความลับทางการค้าในด้านต่างๆ โดยพบว่าบทนิยามความลับทางการค้า พ.ศ.2545 มีปัญหาในแง่ของบทบัญญัติที่กว้างขวางเกินไป ขาดความชัดเจน และปัญหาในการตีความถ้อยคำที่เป็นองค์ประกอบของความลับทางการค้าตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งปัญหาดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อในด้านความไม่แน่นอนในการใช้สิทธิของเจ้าของหรือผู้ควบคุมข้อมูลความลับ ความไม่แน่นอนในการพิสูจน์ถึงการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า การอาศัยบทนิยามความลับทางการค้าที่กว้างขวางเป็นเครื่องมือในการจำกัดสิทธิของบุคคลในการใช้ข้อมูลที่สมควรมีสิทธิใช้ได้โดยอิสระ และผลในด้านการจำกัดการแข่งขันทางการค้าและการเจริญเติบโตทางเทคโนโลยี

ปัญหาการได้มาซึ่งสิทธิในความเป็นเจ้าของความลับทางการค้า : ศึกษากรณีการค้นพบโดยอิสระและการค้นพบโดยการทำวิศวกรรมย้อนกลับ (2552) โดย อัจฉรา ประไพพัทธ์ : ศึกษาถึงการได้มาซึ่งสิทธิในความเป็นเจ้าของความลับทางการค้าและข้อยกเว้นของการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า

ตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ.2545 เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติที่ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้ครอบคลุมถึงการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าของบุคคลที่สามและปัญหาในการกำหนดหลักเกณฑ์ตามมาตรา 7(3) การค้นพบโดยอิสระ และมาตรา 7(4) การทำวิศวกรรมย้อนกลับ เป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไรก็ตามพบว่า การที่ประเทศไทยที่กำลังพัฒนา ในการกำหนดให้การค้นพบโดยอิสระ และการค้นพบโดยการทำวิศวกรรมย้อนกลับไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า เนื่องจากการค้นพบโดยอิสระเป็นการกระตุ้นให้คนมีความคิดสร้างสรรค์สนใจการประดิษฐ์คิดค้น และการค้นพบโดยการทำวิศวกรรมย้อนกลับเป็นการเปิดโอกาสให้มีการศึกษาเรียนรู้เทคโนโลยีที่มีอยู่เพื่อนำมาพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างมาก

ปัญหาการยึด อายัดความลับทางการค้าในการดำเนินคดีทางแพ่ง โดย พรพิมล รอดละมุล (2557) : ศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ หลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการยึด อายัดความลับทางการค้าในการดำเนินคดีทางแพ่งของประเทศไทยและต่างประเทศ ปัญหาของการยึด การอายัดความลับทางการค้าในการดำเนินคดีทางแพ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ.2545 และวิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อหามาตรการที่เหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการยึด การอายัดความลับทางการค้าในการดำเนินคดีทางแพ่ง จากการศึกษาพบว่า การยึดความลับทางการค้าไม่อาจกระทำได้ เนื่องจากขาดเอกสารหลักฐานในการแสดงความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือการแสดงความลับทางการค้านี้เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษามีสิทธิในทรัพย์สินอยู่จริง แม้มิมีบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่ยังไม่มีความชัดเจนและขาดวิธีการที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้ ส่วนการอายัดความลับทางการค้าสามารถกระทำได้ โดยเจ้าพนักงานบังคับคดีออกหมาย หรือคำสั่งแจ้งการอายัดให้แก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งถือเสมือนว่าเป็นคำสั่งของศาลด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved